

Михайленко Наталія Дем'янівна — майстер спорту міжнародного класу (1972 р.), заслужений тренер України (2005 р.). Закінчила Кишинівський державний педагогічний університет (1976 р.). Підготувала **Дмитра Грачова** — бронзового призера Ігор XXVIII Олімпіади (2004 р.) у командних змаганнях.

Михайленко Віктор Андрійович — майстер спорту міжнародного класу (1973 р.), заслужений тренер України (1996 р.). Закінчив Львівський політехнічний інститут (1975 р.). Член збірної команди СРСР і України (1971—1979 рр.). Підготував **Дмитра Грачова** — бронзового призера Ігор XXVIII Олімпіади (2004 р.) у командних змаганнях, чемпіона Європи (2004 р.) у командних змаганнях.

Прокопенко Людмила Цезарівна — майстер спорту міжнародного класу (1974 р.), заслужений працівник фізичної культури і спорту України (2004 р.). Закінчила Львівське педагогічне училище (1964 р.). Нагороджена орденом «За заслуги» III ступеня (2008 р.). Підготувала **Олександра Сердюка** — бронзового призера Ігор XXVIII Олімпіади (2004 р.) у командних змаганнях, чемпіона Європи (2004 р.); **Віктора Рубана** — чемпіона Ігор XXIX Олімпіади (2008 р.) в особистих змаганнях, бронзового призера Ігор XXVIII Олімпіади у командних змаганнях, чемпіона Європи (2002 р.) в особистих змаганнях, володаря Кубка світу (2008 р.).

За лаштунками успіху

«Моїм першим тренером був Сергій Вікторович Грушев. Саме йому я вдячний за те, що він прищепив мені, 13-річному хлопцеві, любов до стрільби з лука. Проте мій успіх на Олімпійських іграх не був би можливим без кропіткої роботи Людмили Анатоліївни Прокопенко, талановитого, вимогливого і мудрого тренера».

Олександр Сердюк, бронзовий призер Олімпійських ігор

«З першого дня я потрапив у групу Людмили Анатоліївни Прокопенко і досі працюю з нею. Ми дуже звикли один до одного. Людмила Анатоліївна — жінка твердої волі, вміє ставити мету і досягати її. Звичайно ж, трапляються у нас і суперечки: я доводжу свою точку зору, вона відстоює свої позиції. Проте суперечки завжди закінчуються примиренням. При цьому мій тренер, зазвичай, досягає свого. Людмила Анатоліївна — висококласний спеціаліст, який виховав призерів чемпіонатів світу та Європи. Тепер у неї є й олімпійський чемпіон».

Віктор Рубан, олімпійський чемпіон

«Перший тренер, як і перший учитель у житті кожної людини, дуже важливий. Знайомство зі стрільбою у мене відбулося у 1981 р. на стадіоні «Динамо». Зайшла з подругою «за компанію» і залишилася надовго. Любов Віктора Васильовича Сидорука до цього виду спорту нікого не залишає байдужим. З 1990 р. я стала тренуватися під керівництвом Віктора Андрійовича Михайленка та Лілії Павлівни Грищенко. Якщо Віктор Васильович уперше дав мені в руки лук і навчив основ стрільби, то Віктор Андрійович навчив мене перемагати і розуміти, що для цього необхідно робити».

Олена Садовнича, срібний призер Олімпійських ігор

«Віктор Андрійович Михайленко по-справжньому відкрив мені очі на радість, яку надає стрільба з лука. Він багато чого дав і багато чому навчив усіх своїх вихованців, незалежно від того, стали вони чемпіонами чи ні. Велика вдячність йому за це».

Дмитро Грачов, бронзовий призер Олімпійських ігор

«Мій тато і тренер, Сердюк Валерій Андрійович — унікальна людина, він просто ходячий комп'ютер. Іноді мені здається, що про стрільбу з лука більше за нього ніхто не знає. Він з легкістю може згадати результати виступів нашої збірної за останні роки, прочитати лекцію з техніки стрільби або підготовки лучників, розповісти про еволюцію лука або польоту стріли: з якою легкістю вони літають, як під час цього обертаються і як штовхають перед собою повітря».

Катерина Сердюк, срібний призер Олімпійських ігор

«З Михайлом Кронідовичем Хусківадзе мене доля звела випадково. Тоді я захоплювалася волейболом, а для виступу за збірну «Буревісника» не вистачало дівчат. От мені і сказали: «Треба!». Оскільки я не могла тренуватися поряд із досвідченими стрілками, Михайло Кронідович вимушений був три місяці займатися зі мною індивідуально. Мій наставник — сувора, жорстка, і в той самий час, висококваліфікована і чуйна людина. У нього ніколи не було пестунчиків та пасинків. До всіх своїх учнів він ставився рівно, з повагою».

Валентина Ковпан, срібний призер Олімпійських ігор

«Моїм першим тренером була молодий спеціаліст Олена Вікторівна Блажевич, з якою ми й досі підтримуємо теплі дружні зв'язки. З 1992 р. все, що відбувається у моїй спортивній біографії, пов'язано з теперішнім моїм тренером Аллою Павлівною Кивайло. Вона мені допомагає у житті, я завжди прислухаюся до її порад. Вважаю, що значна частка мого успіху належить їй — моєму наставнику, заслуженому тренеру України Аллі Павлівні Кивайло».

Наталія Бурдейна, срібний призер Олімпійських ігор

Стрільба кульова

Стрільба кульова входить до олімпійської програми з 1896 р., починаючи з Ігор I Олімпіади в Афінах. Жінки беруть участь в олімпійських змаганнях з цього виду спорту починаючи з Ігор XIX Олімпіади (1968 р.). А з Ігор XXIII олімпіади (1984 р.) й понині олімпійські змагання з кульової стрільби проводять окремо серед чоловіків і серед жінок. Українські спортсмени брали участь в олімпійських змаганнях з кульової стрільби у складі збірної команди СРСР з 1952 р. Починаючи з Ігор XXVI Олімпіади (1996 р.) і у подальших Іграх Олімпіад українські майстри кульової стрільби виступають самостійною командою.

Федерація стрільби України, що здійснює керівництво розвитком у нашій країні і кульової, і стендової стрільби, заснована 1992 р. За часів незалежності України її очолювали: **Нежко Олександр Васильович** (1992—1996 р.), **Волков Олег Ігоревич** (з 1996 р. до сьогодні).

Українські спортсмени своїми досягненнями на Олімпійських іграх та на інших міжнародних змаганнях завдячують талановитим тренерам, які доклали багато зусиль, щоб наші стрільці виступали гідно й зійшли на п'єдестал пошани.

Дмитренко Антон Артемович — заслужений тренер УРСР (1961 р.). Закінчив Одеський художній інститут (1932 р.). Підготував **Якова Железняка** — чемпіона Ігор XX Олімпіади (1972 р.) у стрільбі з малокаліберної гвинтівки по мішені «кабан, що біжить», чемпіона світу у командних змаганнях (1966, 1973—1975 рр.), багаторазового чемпіона Європи в особистих і командних змаганнях (1965, 1973 рр.), рекордсмена світу і Європи.

Купко Григорій Володимирович — заслужений майстер спорту (1952 р.), заслужений тренер УРСР (1982 р.). Дворазовий чемпіон світу (1954 р.) у командних змаганнях. Підготував **Віталія Романенка** — чемпіона Ігор XVI Олімпіади (1956 р.) у стрільбі з довільної гвинтівки по мішені «олень, що біжить», чемпіона світу у командних змаганнях (1954, 1958, 1961, 1962 рр.) та срібного призера в особистих змаганнях (1954, 1958, 1961 рр.) чемпіонату світу; чемпіона Європи (1955, 1959 рр.) та срібного призера (1954, 1959 рр.) чемпіонату Європи, багаторазового рекордсмена світу та Європи.

Бобрун Дмитро Вікторович — майстер спорту, заслужений тренер УРСР (1967 р.), заслужений тренер СРСР (1972 р.), чемпіон світу (1954 р.) в особистих змаганнях, дворазовий чемпіон світу (1954 р.) і триразовий чемпіон Європи у командних змаганнях (1955 р.), бронзовий призер чемпіонату Європи в особистих змаганнях, рекордсмен світу і Європи. Підготував **Бориса Мельника** — срібного призера Ігор XX Олімпіади (1972 р.) у стрільбі з довільної гвинтівки (положення «лежачи», «з коліна», «стоячи»), чемпіона світу (1970 р.) та срібного призера у командних змаганнях (1970 р.) чемпіонату світу, багаторазового чемпіона Європи в особистих і командних змаганнях, рекордсмена світу і Європи.

Сазонтов Валентин Олексійович — заслужений тренер УРСР (1982 р.), заслужений тренер СРСР (1991 р.). Закінчив ЛДІФК (1969 р.). Нагороджений медаллю «За трудову відзнаку» (1988 р.). Підготував **Геннадія Авраменка** — бронзового призера Ігор XXIV Олімпіади (1988 р.) у стрільбі з малокаліберної гвинтівки по мішені «кабан, що біжить», чемпіона світу (1986, 1988 р.) в особистих і командних змаганнях, срібного (1986, 1987 р.) у командних змаганнях, бронзового призера (1987 р.) чемпіонату світу в особистих змаганнях, чемпіона Європи (1987, 1988 рр.) в особистих і командних змаганнях.

Чередінова Світлана Віталіївна — майстер спорту міжнародного класу (1986 р.), заслужений тренер України (2002 р.). Закінчила Чернігівський державний педагогічний інститут (1990 р.). Нагороджена орденом «За заслуги» III ступеня. Підготувала **Олену Костевич** — чемпіонку Ігор XXVIII Олімпіади (2004 р.) у стрільбі з пневматичного пістолета на 10 м, чемпіонку світу (2002 р.) в особистих змаганнях, чемпіонку Європи (2004, 2007 рр.) у командних змаганнях, срібного (2003, 2004 рр.), бронзового (2003 р.) призера у командних змаганнях, бронзового (2011 р.) призера чемпіонату Європи в особистих змаганнях.

Буймович Михайло Григорович — перший тренер **Якова Железняка** — чемпіона Ігор XX Олімпіади (1972 р.) у стрільбі з малокаліберної гвинтівки по мішені «кабан, що біжить», чемпіона світу у командних змаганнях (1966, 1973—1975 рр.), багаторазового чемпіона Європи в особистих і командних змаганнях (1965, 1973 рр.), рекордсмена світу і Європи.

Чередінов Ігор Борисович — заслужений тренер України (1999 р.). Закінчив Чернігівський філіал Київського політехнічного інституту (1984 р.). Нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня. Підготував **Олену Костевич** — чемпіонку Ігор XXVIII Олімпіади (2004 р.) у стрільбі з пневматичного пістолета на 10 м, чемпіонку світу (2002 р.) в особистих змаганнях, чемпіонку Європи (2004, 2007 рр.) у командних змаганнях, срібного (2003, 2004 рр.), бронзового (2003 р.) призера у командних змаганнях, бронзового (2011 р.) призера чемпіонату Європи в особистих змаганнях.

Клименко Вадим Семенович — заслужений тренер УРСР (1984 р.). Закінчив Пермське інженерно-командне військово училище (1965 р.). Підготував **Артура Айвазяна** — чемпіона Ігор XXIX Олімпіади (2008 р.) у стрільбі з малокаліберної гвинтівки (положення «лежачи»), чемпіона світу (1994, 1998 рр.) у командних змаганнях, срібного (1994, 2002 рр.) та бронзового (2002 р.) призера чемпіонату світу у командних змаганнях; чемпіона Європи у командних змаганнях (1999 р.) і в особистих змаганнях (2001 р.), срібного призера чемпіонатів Європи в особистих змаганнях (1997, 2003 рр.) та у командних змаганнях (2001 р.), бронзового призера чемпіонату Європи в особистих змаганнях (1999 р.) та у командних змаганнях (2003, 2004 рр.), срібного призера Кубка світу (2008 р.), рекордсмена світу і Європи.

Клименко Ніна Володимирівна — заслужений тренер України (1999 р.), заслужений працівник фізичної культури і спорту України (2007 р.). Підготувала **Артура Айвазяна** — чемпіона Ігор XXIX Олімпіади (2008 р.) у стрільбі з малокаліберної гвинтівки (положення «лежачи»), чемпіона світу (1994, 1998 рр.) у командних змаганнях, срібного (1994, 2002 рр.) та бронзового (2002 р.) призера чемпіонату світу у командних змаганнях; чемпіона Європи у командних змаганнях (1999 р.) і в особистих змаганнях (2001 р.), срібного призера чемпіонатів Європи в особистих змаганнях (1997, 2003 рр.) та у командних змаганнях (2001 р.), бронзового призера чемпіонату Європи в особистих змаганнях (1999 р.) та у командних змаганнях (2003, 2004 рр.), срібного призера Кубка світу (2008 р.), рекордсмена світу і Європи.

Пихтін Валентин Петрович — заслужений тренер України (1996 р.). Закінчив Донецький медичний інститут (1977 р.). Підготував **Юрія Сухорукова** — срібного призера Ігор XXIX Олімпіади (2008 р.) у стрільбі з малокаліберної гвинтівки (положення «лежачи», «з коліна», «стоячи»), чемпіона світу (1998 р.) у командних змаганнях, срібного призера в особистих (2006 р.) і командних (2002 р.) змаганнях та бронзового призера чемпіонату світу у командних змаганнях (2002 р.); чемпіона Європи у командних змаганнях (1999 р.) та срібного призера чемпіонату Європи у командних змаганнях (1993, 2001, 2005 рр.).

Ібрагімов Ніязі Біялович — заслужений тренер України (2004 р.), заслужений працівник фізичної культури і спорту України (2008 р.). Тренер-механік олімпійської збірної команди України з кульової стрільби.

Кукса Анатолій Павлович — майстер спорту (1971 р.), заслужений тренер УРСР (1988 р.), заслужений працівник фізичної культури і спорту України (2004 р.). Закінчив ЛДІФК (1975 р.). Нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня. Підготував **Олександра Петріва** — чемпіона Ігор XXIX Олімпіади (2008 р.) у швидкісній стрільбі з пістолета на 50 м, переможця Кубка світу (2006 р.), чемпіона Європи у командних змаганнях (2007 р.) та срібного призера (2005 р.) чемпіонату Європи.

Пятков Юрій Вікторович — перший тренер **Олександра Петріва** — чемпіона Ігор XXIX Олімпіади (2008 р.) у швидкісній стрільбі з пістолета на 50 м, переможця Кубка світу (2006 р.), чемпіона Європи у командних змаганнях (2007 р.) та срібного призера (2005 р.) чемпіонату Європи.

Сухорукова Ірина Геннадіївна — майстер спорту міжнародного класу (1989 р.), заслужений працівник фізичної культури і спорту України (2008 р.). Закінчила Ташкентський інститут залізничного транспорту і зв'язку (1990 р.). Підготувала **Юрія Сухорукова** — срібного призера Ігор XXIX Олімпіади (2008 р.) у стрільбі з малокаліберної гвинтівки (положення «лежачи», «з коліна», «стоячи»), чемпіона світу (1998 р.) у командних змаганнях, срібного призера в особистих (2006 р.) і командних (2002 р.) змаганнях та бронзового призера чемпіонату світу у командних змаганнях (2002 р.); чемпіона Європи у командних змаганнях (1999 р.) та срібного призера чемпіонату Європи у командних змаганнях (1993, 2001, 2005 рр.).

За лаштунками успіху

«Мій шлях до висот спортивної майстерності, усі мої спортивні досягнення, починаючи з дев'ятирічного віку, пов'язані з іменем мого постійного тренера, чудової людини — Антона Артемовича Дмитренка».

Яків Железняк, олімпійський чемпіон

«Коли мама привела мене в тир, тренер сказав, що 11 років — надто ранній вік для занять стрільбою, проте залишив у секції та ризикнув допустити мене до тренувань. Справжній тренер, завжди дерзає першим, тому що у зв'язці «тренер — учень» саме тренеру дістається найбільший тягар відповідальності, особливо, якщо це стосується ризику. А ризик у підготовці стрілка високого класу практично на кожному кроці. Я вдячна моїм тренерам Чередіновим Ігорю Борисовичу та Світлані Віталіївні, які не боялися ризику і привели мене до олімпійського п'єдесталу».

Олена Костевич, олімпійська чемпіонка

«Мені пощастило з першим тренером, Валентином Пихтіним, який умів знаходити підхід до кожного вихованця. Проте усі злети і падіння у великому спорті у мене пов'язані з моїм тренером і дружиною Іриною Сухоруковою. Ми разом пройшли довгий шлях до олімпійської медалі, можна сказати — вистраждали її. Срібна олімпійська медаль дуже дорога для нас, для всієї нашої родини».

Юрій Сухоруков, срібний призер Олімпійських ігор

«Свої успіхи я неодмінно пов'язую з твердою наставницькою рукою Валентина Олексійовича Сазонтова. Його підтримка завжди була дуже відчутна і за це йому велике спасибі!»

**Геннадій Авраменко, бронзовий призер
Олімпійських ігор**

«Першим, хто опікувався і підтримував мене в Україні, був львівський тренер Леонід Якович Куликов. 1997 р. доля звела мене з Вадимом Семеновичем Клименком. Його заповітною мрією була моя перемога у стрільбі лежачи на чемпіонаті Європи. Я дуже щасливий з того, що перевищив це завдання, піднявшись на вищу сходинку олімпійського п'єдесталу. Свою золоту олімпійську медаль я присвячую своєму тренерові Вадиму Семеновичу Клименку і хочу віддати данину пам'яті людині, яка вклала в мене своє життя».

Артур Айвазян, олімпійський чемпіон

«Моїм першим наставником і тренером був П'ятков Юрій Вікторович. Хотів би відзначити, що тренуватися у нього було дуже цікаво. На мій погляд, найважливішу функцію у становленні спортсмена відіграє його перший тренер. Багато що залежить саме від нього. Я дуже вдячний йому за все те, що він у свій час у мене заклав».

Олександр Петрів, олімпійський чемпіон

Стрільба стендова

Стрільба стендова входить до олімпійської програми з 1900 р., починаючи з Ігор II Олімпіади в Парижі. Змагання серед жінок вперше відбулися у 1996 р. на Іграх XXIV Олімпіади в Атланті. Українські спортсмени брали участь в олімпійських змаганнях у складі збірної команди СРСР з 1956 р. Починаючи з Ігор XXVI Олімпіади (1996 р.) і у подальших Іграх Олімпіад українські майстри стендової стрільби виступають самостійною командою.

Федерація стрільби України, що здійснює керівництво розвитком цього виду спорту, заснована 1992 р. За часів незалежності України її очолювали: **Нежко Олександр Васильович** (1992—1996 р.), **Волков Олег Ігоревич** (з 1996 р. до сьогодні).

Українські спортсмени своїми досягненнями на Олімпійських іграх та на інших міжнародних змаганнях завдячують талановитим тренерам, які доклали багато зусиль, щоб наші майстри стендової стрільби виступали гідно й зійшли на п'єдестал пошани.

Рябінін Євген Дмитрович — майстер спорту (1963 р.), заслужений тренер УРСР (1989 р.). Закінчив Чернігівський державний педагогічний інститут (1979 р.). Підготував **Дмитра Монакова** — чемпіона Ігор XXIV Олімпіади (1988 р.) на траншейному стенді; чемпіона світу в особистих змаганнях (1987, 1994 рр.) та срібного призера (1987 р.) чемпіонату світу у командних змаганнях, чемпіона Європи (1988 р.), срібного (1985 р.) та бронзового (1989 р.) призера чемпіонату Європи у командних змаганнях.

Монаков Віталій Дмитрович — майстер спорту міжнародного класу (1983 р.), заслужений тренер УРСР (1983 р.). Закінчив КДІФК (1959 р.). Підготував **Дмитра Монакова** — чемпіона Ігор XXIV Олімпіади (1988 р.) на траншейному стенді; чемпіона світу в особистих змаганнях (1987, 1994 рр.) та срібного призера (1987 р.) чемпіонату світу у командних змаганнях, чемпіона Європи (1988 р.), срібного (1985 р.) та бронзового (1989 р.) призера чемпіонату Європи у командних змаганнях.

Осипов Альберт Никанорович — мастер спорта (1960 р.), заслуженный тренер Украины (2000 р.). Закінчив Латвійський державний інститут фізичної культури (1958 р.), ВДІК (1965 р.). Підготував **Миколу Мільчева** — чемпіона Ігор XXVII Олімпіади (2000 р.) на круглому стенді, срібного призера чемпіонату Європи (1999 р.).

Карасьов Віктор Олександрович — заслуженний тренер України (2000 р.). Закінчив ЛДІФК (1979 р.) Нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня (2000 р.). Підготував **Миколу Мільчева** — чемпіона Ігор XXVII Олімпіади (2000 р.) на круглому стенді, срібного призера чемпіонату Європи (1999 р.).

Сучасне п'ятиборство

Сучасне п'ятиборство входить до олімпійської програми з 1912 р., починаючи з Ігор V Олімпіади в Стокгольмі. Змагання серед жінок вперше відбулися у 2000 р. на Іграх XXVII Олімпіади в Сіднеї. Українські спортсмени брали участь в олімпійських змаганнях із сучасного п'ятиборства у складі збірної команди СРСР з 1956 р. Починаючи з Ігор XXVI Олімпіади (1996 р.) і у подальших Іграх Олімпіад українські майстри сучасного п'ятиборства виступають самостійною командою.

Федерація сучасного п'ятиборства України, що здійснює керівництво розвитком цього виду спорту, заснована 1992 р. За часів незалежності України її очолювали: **Ложенко Юрій Олександрович** (1992—1996 рр.), **Георгієвський Микола Сергійович** (1996—2010 рр.), **Васильєв Геннадій Андрійович** (з 2010 р. до сьогодні).

Українські спортсмени своїми досягненнями на Олімпійських іграх та на інших міжнародних змаганнях завдячують талановитим тренерам, які доклали багато зусиль, щоб наші п'ятиборці виступали гідно й зійшли на п'єдестал пошани.

Ченкуров Микола Ченкурович — заслужений тренер УРСР (1969 р.). Підготував **Івана Дерюгіна** — чемпіона Ігор XVI Олімпіади (1956 р.) у командних змаганнях, чемпіона світу (1961 р.) у командній першості та срібного призера (1961 р.) чемпіонату світу в особистій першості.

Лещев Семен Абрамович — заслужений тренер УРСР (1961 р.). Закінчив КДІФК (1953 р.). Підготував **Івана Дерюгіна** — чемпіона Ігор XVI Олімпіади (1956 р.) у командних змаганнях, чемпіона світу (1961 р.) у командній першості та срібного призера (1961 р.) чемпіонату світу в особистій першості.

Плаксін Валерій Степанович — майстер спорту (1961 р.), заслужений тренер УРСР (1986 р.). Закінчив КДІФК (1963 р.). Підготував **Бориса Онищенка** — чемпіона Ігор XX Олімпіади (1972 р.) в командній першості, срібного призера цих Ігор в особистій першості, срібного призера Ігор XIX Олімпіади (1968 р.) в командній першості; чемпіона світу (1971 р.) в особистій першості, (1969, 1973, 1974 рр.) у командній першості; срібного призера (1969 р.) в особистій, (1970 р.) у командній першості та бронзового призера чемпіонату світу (1970 р.) в особистій, (1967 р.) у командній першості.

Сафронов Родіон Йосипович — майстер спорту (1957 р.), заслужений тренер УРСР (1967 р.). Закінчив КДІФК (1953 р.). Нагороджений Почесною грамотою Верховної Ради УРСР. Підготував **Бориса Онищенка** — чемпіона Ігор XX Олімпіади (1972 р.) в командній першості, срібного призера цих Ігор в особистій першості, срібного призера Ігор XIX Олімпіади (1968 р.) в командній першості; чемпіона світу (1971 р.) в особистій першості, (1969, 1973, 1974 рр.) у командній першості; срібного призера (1969 р.) в особистій, (1970 р.) у командній першості та бронзового призера чемпіонату світу (1970 р.) в особистій, (1967 р.) у командній першості.

Шинкаренко Микола Федорович — майстер спорту (1959 р.), заслужений тренер УРСР (1967 р.), заслужений тренер СРСР (1971 р.). Закінчив ЛДІФК (1954 р.). Нагороджений орденом «Знак пошани» (1972 р.). Підготував **Бориса Онищенка** — чемпіона Ігор XX Олімпіади (1972 р.) в командній першості, срібного призера цих Ігор в особистій першості, срібного призера Ігор XIX Олімпіади (1968 р.) в командній першості; чемпіона світу (1971 р.) в особистій першості, (1969, 1973, 1974 рр.) у командній першості; срібного призера (1969 р.) в особистій, (1970 р.) у командній першості та бронзового призера чемпіонату світу (1970 р.) в особистій, (1967 р.) у командній першості.

Кота Федір Степанович — заслужений тренер УРСР (1966 р.), заслужений тренер СРСР (1968 р.). Закінчив ЛДІФК. Нагороджений медалями «За трудову відзнаку» (1972 р.), «За трудову доблесть» (1976 р.). Підготував Павла Ледньова — чемпіона Ігор XX та XXII Олімпіад (1972, 1980 рр.) в командній першості, срібного призера Ігор XIX Олімпіади (1968 р.) у командній першості та Ігор XXI Олімпіади (1976 р.) в особистій першості, бронзового призера Ігор XIX, XX та XXII Олімпіад (1968, 1972, 1980 рр.) в особистій першості, чемпіона світу (1965, 1966, 1974 рр.) у командній першості, (1973—1975, 1978 рр.) в особистій першості, срібного (1977 р.) в особистій першості та бронзового призера (1975, 1978 рр.) чемпіонату світу у командній першості.

Чикаєв Альберт Петрович — заслужений тренер СРСР (1980 р.). Закінчив ЛДІФК (1964 р.). Підготував Павла Ледньова — чемпіона Ігор XX та XXII Олімпіад (1972, 1980 рр.) в командній першості, срібного призера Ігор XIX Олімпіади (1968 р.) у командній першості та Ігор XXI Олімпіади (1976 р.) в особистій першості, бронзового призера Ігор XIX, XX та XXII Олімпіад (1968, 1972, 1980 рр.) в особистій першості, чемпіона світу (1965, 1966, 1974 рр.) у командній першості, (1973—1975, 1978 рр.) в особистій першості, срібного (1977 р.) в особистій першості та бронзового призера (1975, 1978 рр.) чемпіонату світу у командній першості.

Ковальський Андрій Ігоревич — майстер спорту (1973 р.), заслужений тренер України (1998 р.), заслужений працівник фізичної культури і спорту України (2008 р.). Закінчив Луганський педагогічний інститут (1982 р.). Підготував **Вікторію Терещук** — бронзового призера Ігор XXIX Олімпіади (2008 р.), срібного призера чемпіонату світу (2006 р.), чемпіонку (2008 р.) та бронзового призера чемпіонату Європи (2011 р.).

Бень Людмила Юхимівна — заслужений працівник фізичної культури і спорту України. Підготувала **Вікторію Терещук** — бронзового призера Ігор XXIX Олімпіади (2008 р.), срібного призера чемпіонату світу (2006 р.), чемпіонку (2008 р.) та бронзового призера чемпіонату Європи (2011 р.).

Туробов Сергій Анатолійович — майстер спорту (1980 р.), заслужений тренер України (1998 р.), заслужений працівник фізичної культури і спорту України (2008 р.). Закінчив Луганський педагогічний інститут (1984 р.). Підготував **Вікторію Терещук** — бронзового призера Ігор XXIX Олімпіади (2008 р.), срібного призера чемпіонату світу (2006 р.), чемпіонку (2008 р.) та бронзового призера чемпіонату Європи (2011 р.).

За лаштунками успіху

«Хіба можна у декількох рядках розказати про своїх тренерів, які відкрили мені дивовижний світ сучасного п'ятиборства і супроводжували мене на нелегкому спортивному шляху. Важко стати п'ятиборцем, важче ніж будь-ким. Адже треба не один, а п'ять видів спорту осилити, щоб стати справжнім «лицарем п'яти якостей». Головний талант п'ятиборця — умінні працювати. І цьому терпляче навчали мої наставники Семен Абрамович Лещев і Микола Ченкурович Ченкуров. Без їхньої вимогливості, безцінних порад і тонкощів кожної дисципліни я б не відбувся як п'ятиборець».

Іван Дерюгін, олімпійський чемпіон

«Моя перша зустріч з Федором Степановичем Котою — тренером п'ятиборців Львівського СКА — відбулася у 1959 р. Важко сказати, чим я його зацікавив, адже того дня у басейні були юнаки, які плавали значно швидше за мене. Мабуть моя наполегливість зіграла не останню роль у цьому. Багато років ми працювали разом. Цінні поради тренера дозволили мені опанувати не тільки плавання, а й біг, фехтування, стрільбу та верхову їзду. А звичка досягати цілей привела нас до жаданого успіху».

Павло Ледньов, олімпійський чемпіон

«Як готуватися до турніру, як тримати себе і що робити напередодні турніру — це ціла наука. І цією наукою досконало володіє мій наставник — Микола Федорович Шинкаренко. Поганий тренер іде на турнір зі словами, хороший, такий, як Микола Федорович, — із курткою і рукавичками, щоб, при потребі, вивести свого підопічного зі стресового стану. Побачить, що щось не так, — підкаже, але спокійно, доброзичливо, щоб не вразити вихованця, не скривдити його. А скільки сили він віддає під час індивідуальних уроків з фехтування! Проте завжди спокійний, врівноважений, з лагідною усмішкою в очах. Фанатик п'ятиборства, для нього немає найголовнішого виду у цьому багатоборстві. Головний вид для нього — саме п'ятиборство, а ще його учні, за яких він переживає і для яких він живе».

Борис Онищенко, олімпійський чемпіон

«Людиною, яка ввела мене у дивовижний світ сучасного п'ятиборства, була Людмила Юхимівна Бень. На перший погляд — сувора жінка, а коли ближче з нею познайомишся — відчуєш її доброту і тепло серця. Мій перший наставник заклав основу умінь у такому складному виді спорту. А їх удосконаленням займається зі мною не просто тренер, а кохана людина — мій чоловік Сергій Туробов. У найскладніші хвилини мого життя, він був поруч зі мною, не дав зламатися, допоміг вистояти і подолати ті перешкоди, що стояли на моєму шляху. Йому я вдячна за розуміння і любов, за те, що він повірив і привів мене до олімпійської медалі, про що я навіть боялася і мріяти».

Вікторія Терещук, бронзовий призер Олімпійських ігор

Фехтування

Фехтування входить до олімпійської програми з 1896 р., починаючи з Ігор I Олімпіади в Афінах. Змагання серед жінок вперше відбулися у 1924 р. на Іграх VII Олімпіади в Парижі. Українські спортсмени брали участь в олімпійських змаганнях з фехтування у складі збірної команди СРСР з 1952 р. На Іграх XXV Олімпіади (1992 р.) — у складі Об'єднаної команди СНД. Починаючи з Ігор XXVI Олімпіади (1996 р.) і у подальших Іграх Олімпіад українські фехтувальники виступали самостійною командою.

Федерація фехтування України, що здійснює керівництво розвитком цього виду спорту, заснована 1991 р. За часів незалежності України її очолювали: Путятін Віктор Павлович (1991—1992 рр.), Міщенко Сергій Олександрович (з 1992 р. до сьогодні).

Українські спортсмени своїми досягненнями на Олімпійських іграх та на інших міжнародних змаганнях завдячують талановитим тренерам, які доклали багато зусиль, щоб наші фехтувальники виступали гідно й зійшли на п'єдестал пошани.

Андрієвський Вадим Олексійович — майстер спорту з фехтування (1937 р.), заслужений тренер СРСР (1957 р.). Закінчив Московський інститут фізичної культури (1936 р.). Кандидат педагогічних наук (1954 р.), професор (1981 р.). Нагороджений орденами Червоного прапора (1944 р.), «Знак Пошани» (1961 р.), Трудового Червоного Прапора (1971 р.). Підготував **Євгена Череповського** — бронзового призера Ігор XVI Олімпіади (1956 р.) з фехтування на шаблях у командних змаганнях, срібного (1957, 1961 рр.) і бронзового (1955, 1959 рр.) призера чемпіонату світу в командному заліку; **Василя Станковича** — срібного призера Ігор XIX та XX Олімпіад (1968, 1972 рр.) з фехтування на рапірах у командних змаганнях, чемпіона світу (1971 р.) в особистих змаганнях, у командних змаганнях (1969, 1970, 1973, 1974 рр.), срібного призера чемпіонату світу (1969 р.) в особистих змаганнях, бронзового (1971 р.) — у командних.

Колчинський Семен Якович — заслужений тренер СРСР (1964 р.). Освіта вища. Нагороджений орденом «Знак Пошани». Підготував **Григорія Крисса** — чемпіона Ігор XVIII Олімпіади (1964 р.) з фехтування на шпагах в особистих змаганнях, срібного призера Ігор XIX Олімпіади (1968 р.) в особистих і командних змаганнях, бронзового призера Ігор XX Олімпіади (1972 р.) у командних змаганнях; чемпіона світу (1971 р.) в особистих змаганнях, у командних (1967, 1969 рр.), срібного призера (1967 р.) в особистих змаганнях, у командних (1966, 1971 рр.), бронзового призера (1965 р.) у командних змаганнях; **Йосипа Вітебського** — срібного призера Ігор XIX Олімпіади (1968 р.) з фехтування у командних змаганнях на шпагах, чемпіона світу (1967) у командних змаганнях; **Віктора Путятіна** — срібного призера Ігор XIX та XX Олімпіад (1968, 1972 рр.) з фехтування у командних змаганнях на рапірах, чемпіона світу (1967 р.) в особистих змаганнях, (1965, 1966, 1969, 1970 рр.) у командних змаганнях, срібного (1967 р.) і бронзового призера (1968 р.) призера чемпіонату світу в особистих змаганнях, переможця Кубка Європи (1966—1968 рр.) у командних змаганнях.

Биков Віктор Харитонович — майстер спорту (1956 р.), заслужений тренер СРСР (1980 р.). Закінчив КДІФК (1959 р.). Підготував **Сергія Парамонова** — бронзового призера Ігор XX Олімпіади (1972 р.) з фехтування на шпагах у командних змаганнях; чемпіона (1969 р.) у командних змаганнях, срібного призера чемпіонату світу (1970 р.) в особистих, (1971 р.) у командних змаганнях та бронзового (1973 р.) призера чемпіонату світу у командних змаганнях; **Володимира Смирнова** — чемпіона Ігор XXII Олімпіади (1980 р.) з фехтування на рапірах в особистих змаганнях, срібного призера цих Ігор з фехтування на рапірах у командних змаганнях, бронзового призера цих Ігор з фехтування на шпагах у командних змаганнях, чемпіона світу (1981 р.) в особистих змаганнях, (1979, 1981, 1982 рр.) — у командних змаганнях; **Михайла Тишка** — бронзового призера Ігор XXIV Олімпіади (1988 р.) з фехтування на шпагах у командних змаганнях, чемпіона світу (1987 р.), срібного і бронзового призера чемпіонату світу (1986, 1987 рр.), чемпіона Європи (1990 р.).

Авербах Леонід Вікторович — майстер спорту (1960 р.), заслужений тренер УРСР (1983 р.). Закінчив Харківський педагогічний інститут (1963 р.). Підготував **Михайла Тишка** — бронзового призера Ігор XXIV Олімпіади (1988 р.) з фехтування на шпагах у командних змаганнях, чемпіона світу (1987 р.), срібного і бронзового призера чемпіонату світу (1986, 1987 рр.), чемпіона Європи (1990 р.).

Шуберт Василь Степанович — майстер спорту (1963 р.), заслужений тренер УРСР (1986 р.), заслужений тренер СРСР (1988 р.). Закінчив Львівський педагогічний інститут (1965 р.). Підготував **Сергія Міндергасова** — срібного призера Ігор XXIV Олімпіади (1988 р.) з фехтування на шаблях у командних змаганнях, чемпіона світу (1985 — 1987, 1990 рр.).

Сергєєв Василь Дмитрович — майстер спорту СРСР (1937 р.), заслужений тренер СРСР (1952 р.). Підготував **Віктора Путятіна** — срібного призера Ігор XIX та XX Олімпіад (1968, 1972 рр.) з фехтування у командних змагання на рапірах, чемпіона світу (1967 р.) в особистих змаганнях, (1965, 1966, 1969, 1970 рр.) у командних змаганнях, срібного (1967 р.) і бронзового призера (1968 р.) призера чемпіонату світу в особистих змаганнях, переможця Кубка Європи (1966—1968 рр.) у командних змаганнях.

Шимшович Михайло Михайлович — майстер спорту СРСР (1966 р.), заслужений тренер України (1991 р.). Закінчив КДІФК (1971 р.). Підготував **Георгія Погосова** — чемпіона Ігор XXV Олімпіади (1992 р.) з фехтування на шаблях у командних змаганнях, срібного призера Ігор XXIV Олімпіади (1988 р.) у командних змаганнях, чемпіона світу (1983, 1985—1987, 1989, 1990) у командних змаганнях.

Обаленський Олександр Леонідович — майстер спорту (1970 р.), заслужений тренер України (1991 р.). Закінчив КДІФК (1975 р.). Підготував **Вадима Гутцайта** — чемпіона Ігор XXV Олімпіади (1992 р.) з фехтування на шаблях у командних змаганнях, срібного призера чемпіонату світу (1991 р.) у командних змаганнях, бронзового призера чемпіонату Європи (1991 р.) в особистих змаганнях та (1993, 1999 рр.) — у командних змаганнях.

Когут Михайло Антонович — майстер спорту, заслужений тренер УРСР (1969 р.), заслужений тренер СРСР (1991 р.). Закінчив КДІФК (1960 р.). Підготував **Георгія Погосова** — чемпіона Ігор XXV Олімпіади (1992 р.) з фехтування на шаблях у командних змаганнях, срібного призера Ігор XXIV Олімпіади (1988 р.) у командних змаганнях, чемпіона світу (1983, 1985—1987, 1989, 1990) у командних змаганнях; **Вадима Гутцайта** — чемпіона Ігор XXV Олімпіади (1992 р.) з фехтування на шаблях у командних змаганнях, срібного призера чемпіонату світу (1991 р.) у командних змаганнях, бронзового призера чемпіонату Європи (1991 р.) в особистих змаганнях та (1993, 1999 рр.) — у командних змаганнях.

Шахбазян Георгій Комсарович — майстер спорту, заслужений тренер СРСР (1992 р.). Закінчив КДІФК (1978 р.). Підготував **Сергія Кравчука** — бронзового призера Ігор XXV Олімпіади (1992 р.) з фехтування на шпагах у командних змаганнях, чемпіона світу (1987 р.).

Гутцайт Вадим Маркович — заслужений майстер спорту (1992 р.), заслужений тренер України (2003 р.), заслужений працівник фізичної культури і спорту України (2004 р.). Закінчив КДІФК (1993 р.). Чемпіон Ігор XXV Олімпіади (1992 р.) з фехтування на шаблях у командних змаганнях. Нагороджений орденами «За заслуги» III та II ступеню. Підготував **Владислава Третяка** — бронзового призера Ігор XXVIII Олімпіади (2004 р.) з фехтування на шаблях в особистих змаганнях, срібного (2006 р.) і бронзового призера чемпіонату світу (2003 р.) у командних змаганнях.

Лещев Семен Абрамович — заслужений тренер УРСР (1961 р.). Закінчив КДІФК (1953 р.). Підготував **Сергія Парамонова** — бронзового призера Ігор XX Олімпіади (1972 р.) з фехтування на шпагах у командних змаганнях; чемпіона світу (1969 р.) у командних змаганнях, срібного призера (1970 р.) в особистих, (1971 р.) у командних змаганнях та бронзового (1973 р.) призера чемпіонату світу у командних змаганнях.

Давидян Гарнік Джавадович — майстер спорту СРСР (1980 р.), заслужений тренер України (2001 р.), заслужений працівник фізичної культури і спорту України (2004 р.). Закінчив Азербайджанський ДІФК (1982 р.). Підготував **Владислава Третяка** — бронзового призера Ігор XXVIII Олімпіади (2004 р.) з фехтування на шаблях в особистих змаганнях, срібного (2006 р.) і бронзового призера чемпіонату світу (2003 р.) у командних змаганнях.

Штурбабін Валерій Вікторович — майстер спорту СРСР (1976 р.), заслужений тренер України (2003 р.), заслужений працівник фізичної культури і спорту України (2008 р.). Закінчив Азербайджанський ДІФК (1981 р.). Підготував **Жовнір Ольгу** та **Галину Пундик** — чемпіонок Ігор XXIX Олімпіади (2008 р.) з фехтування на шаблях у командних змаганнях, бронзових призерів чемпіонату Європи (2005 р.), срібних призерів чемпіонатів Європи і світу (2007, 2008 рр.) у командних змаганнях, чемпіонок Європи (2009, 2010 рр.), чемпіонок світу (2009 р.), срібних призерів (2010, 2011 рр.) у командних змаганнях.

Штурбабіна Ольга Каральтдинівна — заслужений тренер України (2007 р.), заслужений працівник фізичної культури і спорту України (2008 р.). Закінчила Азербайджанський ДІФК (1981 р.). Перший тренер **Галини Пундик** — чемпіонки Ігор XXIX Олімпіади (2008 р.) з фехтування на шаблях у командних змаганнях, чемпіонки (2009 р.), срібного призера чемпіонату світу (2007, 2010, 2011 рр.) у командних змаганнях, срібної (2007, 2008, 2011 рр.) та бронзової (2005 р.) призерки чемпіонату Європи у командних змаганнях, (2009, 2011 рр.) в особистих змаганнях.

Скороход Артем Анатолійович — майстер спорту (2004 р.), заслужений тренер України (2008 р.), заслужений працівник фізичної культури і спорту України (2008 р.). Закінчив МДУ ім. В.О. Сухомлинського (2001 р.). Підготував **Ольгу Харлан** — чемпіонку Ігор XXIX Олімпіади (2008 р.) з фехтування на шаблях у командних змаганнях, чемпіонку світу (2009 р.) у командних змаганнях, срібного призера (2009—2011 рр.) в особистих змаганнях, (2007, 2010, 2011 рр.) у командних змаганнях чемпіонату світу; чемпіонку (2009, 2011 рр.) в особистих змаганнях, срібного призера (2006 р.) в особистих змаганнях, (2007, 2008, 2011 рр.) у командних змаганнях бронзового призера чемпіонату Європи (2005 р.).

Сиром'ятников Євген Дмитрович — майстер спорту СРСР (1966 р.), заслужений тренер УРСР (1980 р.). Закінчив Луганський педагогічний інститут (1959 р.). Підготував Володимира Смирнова — чемпіона Ігор XXII Олімпіади (1980 р.) з фехтування на рапірах в особистих змаганнях, срібного призера цих Ігор з фехтування на рапірах у командних змаганнях, бронзового призера цих Ігор з фехтування на шпагах у командних змаганнях, чемпіона світу (1981 р.) в особистих змаганнях, (1979, 1981, 1982 рр.) — у командних змаганнях.

Шлікар Анатолій Миколайович — заслужений тренер України (2004 р.), заслужений працівник фізичної культури і спорту України (2008 р.). Закінчив Миколаївський педагогічний інститут ім. Белінського (1989 р.). Підготував Олену Хомрову — чемпіонку Ігор XXIX Олімпіади (2008 р.) з фехтування на шаблях у командних змаганнях, чемпіонку світу (2009 р.) у командних змаганнях; чемпіонку Європи (2009, 2010 рр.), срібного призера (2007, 2008, 2011 рр.) у командних змаганнях, бронзового призера (2005 р.) чемпіонату Європи у командних змаганнях, (2007 р.) в особистих змаганнях.

За лаштунками успіху

«З ім'ям легендарного тренера Семена Яковича Колчинського пов'язано багато славних сторінок фехтувального життя України... І мого також. Я зобов'язаний цій фантастично відданій фехтуванню людині всім, чого досяг у спорті і в житті. Він був прекрасним педагогом, тренером вищої кваліфікації і на подив толерантною, скромною людиною, готовою не залишати тренувальний зал цілодобово. Це не тільки моя думка. Про Колчинського з любов'ю і вдячністю згадують усі, хто пройшов школу фехтувального генія. Я потрапив до нього хлопчиком. І наші міцні, дружні стосунки зберігалися до останнього дня великого Майстра. Він був моїм наставником у житті, моїм учителем, моїм першим і єдиним тренером. Саме Семен Якович створив більш як півстоліття тому динамівську фехтувальну школу, а в кінці 80-х передав її мені, залишившись тут заступником директора і тренером. Мудрість і щедрість таланту Колчинського дали радянському і українському фехтуванню цілу плеяду чудових майстрів, переможців і призерів чемпіонатів світу, Європи, Олімпійських ігор, багатьох міжнародних і всесоюзних змагань. Багато з них стали потім прекрасними тренерами, у тому числі й дитячими».

Григорій Крисс, олімпійський чемпіон

«Валерій Вікторович Штурбабін нас просто приворожив своєю увагою. Приходила до нього на тренування і відчувала себе потрібною. А для дитини дуже важливо, щоб на неї звертали увагу».

**Галина Пундик,
олімпійська чемпіонка**

«Наш тренер, Михайло Шимшович, умів так цікаво організувати заняття, що залишати залу не хотілося».

**Георгій Погосов,
олімпійський чемпіон**

«Вадим Маркович Гутцайт — хороший тренер, адже він сам олімпійський чемпіон, і знає, що потрібно для перемоги».

**Владислав Третьак, бронзовий
призер Олімпійських ігор**

«Займатися фехтуванням я розпочав у 18 років. Коли мене, першокурсника, запросив до себе ректор інституту, завдувач кафедри фехтування, заслужений тренер СРСР Вадим Олексійович Андрієвський і сказав, що в мене є дані для успіху на бойовій доріжці. Я навіть оторопів від несподіванки, адже до того ніколи не тримав у руках фехтувальної зброї. Проте цілком довірився тренеру. Він навчив мене тонкощам майстерності. Наші результати підтвердили інтуїцію Вадима Олексійовича.

**Василь Станкович,
срібний призер Олімпійських ігор**

Георгій Комсарович Шахбазян відчутно вплинув на мою долю. Якщо б не його уроки, все могло скластися по-іншому. І справа, напевне, не тільки у техніці фехтування, якої він навчав своїх учнів. Він виховував із нас особистості, прищепив нам упевненість у морально-вольовій перевазі над майбутнім суперником, який може зустрітися не тільки на фехтувальній доріжці».

Сергій Кравчук, бронзовий призер Олімпійських ігор

«Для нас, Голубицьких, фехтування – це сімейна традиція. Але ж коли батько — тренер, то нема ніякого порятунку...

У нас із батьком були однакові стосунки, що вдома, що на тренуванні. Бувало, в залі засперечаємося, а потім допізна вдома дошукуємося «істини». З кимось іншим в нашу фехтувальну науку так би не вліз, але й з-під батьківського нагляду — ну хоч ти що — не втечеш.

Батько вселяв у мене впевненість і любов до фехтування, зробив так, щоб я «загорівся» душею, не злякався буднів, у ві сні і наяву вірив в успіх. Я йому за це дуже вдячний».

Сергій Голубицький, срібний призер Олімпійських ігор

«Вадим Маркович Гутцайт — людина рішуча і цілеспрямована. Його мета — наші перемоги. Вимогливий і суворий на тренуваннях, він намагається налаштувати нас на високі результати, а ми робимо все, щоб виправдати його довіру і втілити у життя всі наші спільні завдання».

Ольга Харлан, олімпійська чемпіонка

«Михайло Антонович Когут — особистість, сильна духом людина, яка не бачить перед собою перешкод для досягнення мети. Ці якості він виховував і в мені. У певний час тренер став для мене й батьком. Навчав мене правильно жити і досягати результатів у спорті. Згадую, як у дитинстві щоденно перед завершенням тренування, він радив мені говорити одну фразу: «Я буду олімпійським чемпіоном». Тільки через багато років я зрозумів, як діяли ті слова на мою дитячу підсвідомість. Михайло Антонович виховав із мене особистість, відкрив дорогу на світову спортивну арену. Завдяки його щоденним зусиллям я став сильним духом, цілеспрямованим і жорстким у роботі, як у досягненні результатів на фехтувальній доріжці, так і в житті».

Вадим Гутцайт, олімпійський чемпіон

«У секції фехтування я опинилася завдяки моєму хрещеному батькові Анатолію Миколайовичу Шликарю. Він мене навчав і досі навчає премудростям цього виду спорту. Анатолій Миколайович не тільки хороший тренер, а й відмінний психолог. Ми з ним завжди знаходимо спільну мову».

Олена Хомрова, олімпійська чемпіонка

Фігурне катання на ковзанах

Фігурне катання на ковзанах входить до олімпійської програми з 1908 р, починаючи з Ігор IV Олімпіади в Лондоні, а до програми зимових Олімпійських ігор — з I зимових Олімпійських ігор у Шамоні (1924 р.). Українські фігуристи брали участь в олімпійських змаганнях з цього виду спорту у складі збірної команди СРСР — на XV зимових Олімпійських іграх (1988 р.); у складі Об'єднаної команди СНД — на XVI зимових Олімпійських іграх (1992 р.). Починаючи з XVII зимових Олімпійських ігор (1994 р.) і у подальших зимових Олімпійських іграх майстри фігурного катання на ковзанах з України виступають самостійною командою.

Українська федерація фігурного катання на ковзанах, що здійснює керівництво розвитком цього виду спорту, заснована 1991 р. За часів незалежності України її очолювали: Михайловська Людмила Валентинівна (1991—2000 рр.), Мельниченко Володимир Петрович (2000—2004 рр.), Супрун Людмила Павлівна (з 2004 р. до сьогодні.).

Українські спортсмени своїми досягненнями на Олімпійських іграх та інших міжнародних змаганнях завдячують талановитим тренерам, які доклали багато зусиль, щоб наші фігуристи виступали гідно й зійшли на п'єдестал пошани.

Змієвська Галина Яківна — заслужений тренер УРСР (1984 р.), заслужений тренер СРСР (1988 р.). Закінчила Одеський державний педагогічний інститут ім. К.Д. Ушинського (1972 р.). Підготувала **Віктора Петренка** — чемпіона XVI зимових Олімпійських ігор (1992 р.) в одиночному катанні, бронзового призера XV зимових Олімпійських ігор (1988 р.), чемпіона світу (1992 р.), срібного призера чемпіонатів світу (1991, 1992 рр.), триразового чемпіона Європи (1990, 1991, 1994 рр.) в одиночному фігурному катанні на ковзанах; **Оксану Баюл** — чемпіонку XVII зимових Олімпійських ігор (1994 р.) в одиночному фігурному катанні на ковзанах, чемпіонку світу (1993 р.), срібного призера чемпіонату Європи (1994 р.).

Коритек Станіслав Альфредович — заслужений тренер України (1994 р.). Закінчив ДЦОЛІФК (1980 р.). Підготував **Оксану Баюл** — чемпіонку XVII зимових Олімпійських ігор (1994 р.) в одиночному фігурному катанні на ковзанах, чемпіонку світу (1993 р.), срібного призера чемпіонату Європи (1994 р.).

Ніколаєв Валентин Олексійович —

заслужений тренер УРСР (1990 р.), заслужений тренер СРСР (1992 р.). Закінчив Одеський державний педагогічний інститут ім. К.Д. Ушинського (1992 р.). Підготував **Оксану Баюл** — чемпіонку XVII зимових Олімпійських ігор (1994 р.) в одиночному фігурному катанні на ковзанах, чемпіонку світу (1993 р.), срібного призера чемпіонату Європи (1994 р.).

Тумановський Олександр Борисович — заслужений

тренер України (2004 р.). Закінчив КДІФК (1984 р.). Підготував **Руслана Гончарова** та **Олену Грушину** — бронзових призерів XX зимових Олімпійських ігор (2006 р.) у спортивних танцях на льоду; бронзових призерів чемпіонату світу (2005 р.); срібних призерів чемпіонату Європи (2005, 2006 рр.).

Морозов Микола Олександрович — заслужений

тренер України (2005 р.), заслужений працівник фізичної культури і спорту України (2006 р.). Закінчив Російську державну академію фізичної культури. Підготував **Руслана Гончарова** та **Олену Грушину** — бронзових призерів XX зимових Олімпійських ігор (2006 р.) у спортивних танцях на льоду; бронзових призерів чемпіонату світу (2005 р.); срібних призерів чемпіонату Європи (2005, 2006 рр.).

За лаштунками успіху

«Етапи роботи з різними тренерами по-своєму збагатили нас як танцюристів. Олександр Тумановський взяв мене з одиночного катання і навчив азам танців. Ліничук і Карпоносов, можливо, дечого переучували, адже у них була своя школа. Наталія Володимирівна займалася з нами і вдень і вночі. З Тетяною Анатоліївною Тарасовою ми працювали один сезон. Тоді ми вже володіли хорошою технікою, і її потрібно було вигідно показати. Тарасова вдихнула в наш танець експресію, задала емоційний настрій. Микола Морозов завершив удосконалення. Він вніс останні штрихи в усе — починаючи від зачісок і костюмів і закінчуючи постановкою програм».

**Олена Грушина та Руслан Гончаров,
бронзові призери Олімпійських ігор**

«Я вдячний своєму тренерові Галині Яківні Змієвській, яка мене виховала, — я у неї з десяти років. Галина Яківна залучила мене до спорту і навчила, як бути сильним і не зупинятися перед труднощами, навіть якщо життя ставить на коліна. Завжди треба підніматися і йти далі».

**Віктор Петренко,
олімпійський чемпіон**

«Без тренерів не буває чемпіонів. Їхня робота — то більша половина успіху спортсмена. Це вони вчать нас наполегливості у досягненні високої мети. Галина Яківна Змієвська дала мені дуже багато і в житті, і у спорті. Вона замінила мені родину і привела до олімпійської медалі. Але важливу роль у моєму становленні як фігуристки відіграв Валентин Олексійович Ніколаєв, з яким я працювала в Одесі. А базові навички отримала ще у Дніпропетровську — спочатку в Антоніни Василівні Товстик, потім — у Станіслава Альфредовича Коритека».

**Оксана Баюл,
олімпійська чемпіонка**

Футбол входить до олімпійської програми з 1900 р., починаючи з Ігор II Олімпіади в Парижі. Олімпійські змагання серед жіночих футбольних команд проводять починаючи з Ігор XXVI Олімпіади в Атланті (1996 р.).

Федерація футболу України, що здійснює керівництво розвитком цього виду спорту, заснована 13 грудня 1991 р. За часів незалежності України її очолювали: **Банніков Віктор Максимович** (1991—1996 рр.), **Пустовойтенко Валерій Павлович** (1996—2000 рр.), **Суркіс Григорій Михайлович** (з 2000 р. до сьогодні).

Українські спортсмени своїми досягненнями на Олімпійських іграх та на інших міжнародних змаганнях завдячують талановитим тренерам, які доклали багато зусиль, щоб наші футболісти виступали гідно й зійшли на п'єдестал пошани.

Маслов Віктор Олександрович — майстер спорту. Заслужений тренер СРСР (1960 р.). Заслужений тренер УРСР (1966 р.). Закінчив Школу тренерів при ЦДОЛІФК. Головний тренер футбольної команди «Динамо», Київ (1964—1970 рр.). За 6 років, протягом яких Віктор Маслов очолював клуб, «Динамо» тричі ставав чемпіоном СРСР, двічі — володарем Кубка СРСР. Один із новаторів футболу в СРСР та у світі,

Севидов Олександр Олександрович — майстер спорту (1957 р.). Заслужений тренер СРСР (1968 р.), заслужений тренер Білоруської РСР (1968 р.). Закінчив ДЦОЛІФК. 1971—1973 рр. — головний тренер ФК «Динамо», Київ. Під його керівництвом «Динамо» стало чемпіоном СРСР (1971 р.), срібним призером чемпіонатів СРСР (1972, 1973 рр.). Нагороджений орденом «Знак Пошани» (1968 р.). Підготував бронзових призерів Ігор Олімпіад: Віктора Колотова (1972, 1976 рр.), Михайла Фоменка (1976 р.), Стефана Решка (1976 р.), Володимира Веремєєва (1976 р.), Олега Блохіна (1972, 1976 рр.), Леоніда Буряка (1976 р.).

Віктор Маслов визнається футбольними експертами як один з основоположників «тотального футболу». Нагороджений орденом Червоного прапора (1968 р.). Підготував бронзових призерів Ігор Олімпіад: Володимира Веремєєва (1976 р.), Віктора Матвієнка (1976 р.), Євгена Рудакова (1972 р.).

Лобановський Валерій Васильович — майстер спорту. Заслужений тренер УРСР (1975 р.). Заслужений тренер СРСР (1975 р.). Закінчив Одеський політехнічний інститут. Тренерську кар'єру розпочав у дніпропетровському «Дніпрі» (1969—1973 рр.), був наставником київського «Динамо» (1974—1982, 1984—1990, 1996—2002 рр.). Як головний тренер керував збірними командами СРСР (1975—1976, 1982—1983, 1986—1990 рр.). Очолював тренерський штаб олімпійської збірної команди СРСР (1976 р.), яка стала бронзовим призером Ігор XXI Олімпіади. Під його керівництвом ФК «Динамо» вісім разів вигравав чемпіонат СРСР, шість — Кубок СРСР, двічі ставав володарем Кубка Кубків (1975, 1986 рр.) і виграв Суперкубок УЄФА (1975 р.). За високі спортивні досягнення і значний внесок у розвиток вітчизняного футболу Валерій Лобановський був удостоєний орденів «Знак Пошани» (1981 р.), Трудового Червоного Прапора (1987 р.), «За заслуги» (2002 р.), найвищої відзнаки нашої держави — звання Героя України (2002 р.). За великий внесок у розвиток континентального і світового футболу нагороджений рубіновим орденом УЄФА «За заслуги» (2002 р.). Його ім'я присвоєно столичному стадіону «Динамо», де йому встановлено пам'ятник. Підготував бронзових призерів Олімпійських ігор: Сергія Балтачу (1980 р.), Володимира Безсонова (1980 р.), Олега Блохіна (1972, 1976 р.), Леоніда Буряка (1976 р.), Володимира Веремєєва (1976 р.), Віктора Звягінцева (1976 р.), Віктора Колотова (1972, 1976 рр.), Анатолія Конькова (1976 р.), Володимира Онищенка (1976 рр.), Стефана Решка (1976 р.), Володимира Трошкіна (1976 р.), Михайла Фоменка (1976 р.), олімпійського чемпіона Олексія Михайличенка (1988 р.).

Вижу. Верю. Люблю

ОБАНОВСКИЙ
НИКОЛА

Леонідов Олександр Васильович закінчив КДІФК (1955 р.). Перший тренер **Олега Блохіна** — бронзового призера Ігор XX та XXI Олімпіад (1972, 1976 рр.), срібного призера чемпіонату Європи (1988 р.), володаря «Золотого м'яча» для кращого футболіста Європи (1975 р.), володаря Кубка кубків (1975, 1986 рр.), Суперкубка УЄФА (1975 р.).

Соловйов В'ячеслав Дмитрович — заслужений тренер УРСР (1961 р.), заслужений тренер Грузинської РСР (1968 р.), заслужений тренер Узбецької РСР (1972 р.). Нагороджений орденом «Знак Пошани» (1957 р.). Підготував **Йожефа Сабо** — бронзового призера Ігор XX Олімпіади (1972 р.).

Зонін Герман Семенович — заслужений тренер РРФСР (1980 р.), заслужений тренер СРСР (1992 р.). Закінчив Ленінградський інститут фізичної культури ім. П.Ф. Лесгафта. Кандидат педагогічних наук (1975 р.). 1969—1972 рр. — головний тренер збірної команди СРСР. Очолював тренерський склад олімпійської збірної команду СРСР — бронзового призера Ігор XX Олімпіади (1972 р.). Підготував бронзових призерів Ігор XX Олімпіади: **Юрія Єлисеєва** (1972 р.), **Анатолія Куксова** (1972 р.), **Володимира Онищенка** (1972, 1976 рр.), **В'ячеслава Семенова** (1972 р.).

Носов Віктор Васильович — перший тренер Віктора Звягінцева — бронзового призера Ігор XXI Олімпіади (1976 р.).

Лемешко Євген Пилипович — майстер спорту (1959 р.). Закінчив КДІФК (1959 р.). Перший тренер В'ячеслава Семенова, бронзового призера Ігор XX Олімпіади (1972 р.).

Нестеренко Юрій Іванович — перший тренер Анатолія Конькова — бронзового призера Ігор XXI Олімпіади (1976 р.).

Сальков Володимир Максимович — заслужений тренер УРСР (1975 р.), заслужений тренер СРСР. Входить до тренерського штабу збірної олімпійської команди СРСР, яка виборола золоті медалі на Іграх XXIV Олімпіади (1988 р.). Нагороджений орденами «Знак Пошани» (1989 р.) та «За заслуги перед Вітчизною» II ступеня (1987 р.). Підготував Анатолія Конькова — бронзового призера Ігор XXI Олімпіади (1976 р.), срібного призера чемпіонату Європи (1972 р.), володаря Кубка кубків та Суперкубка УЄФА (1975 р.).

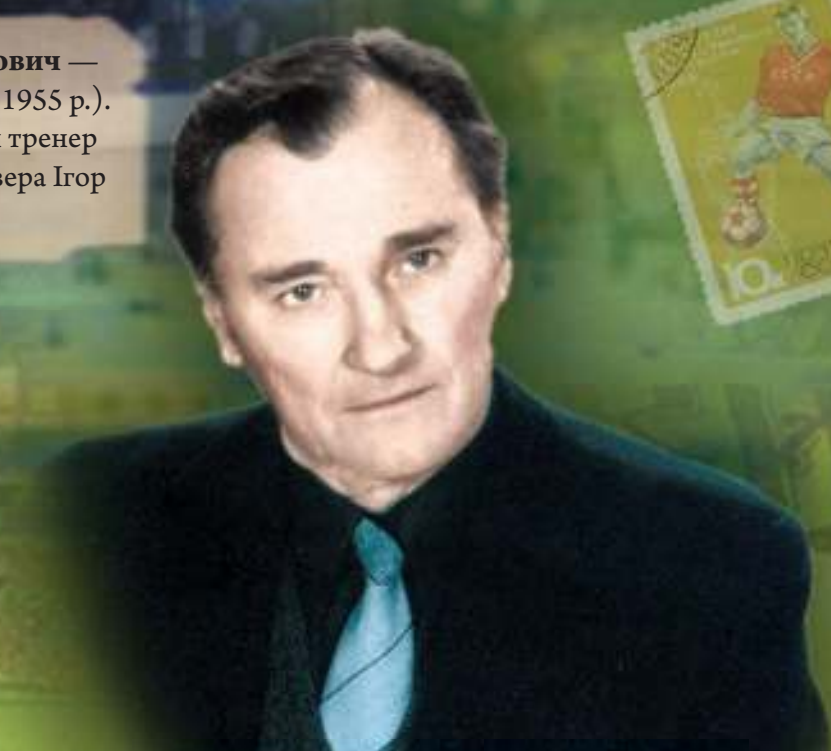

Шапошников Сергій Йосипович — заслужений тренер УРСР (1964 р.), заслужений тренер СРСР (1990 р.). Кавалер бойових орденів. Підготував **Стефана Решка** — бронзового призера Ігор XXI Олімпіади (1976 р.), **Леоніда Буряка** — бронзового призера Ігор XXI Олімпіади (1976 р.).

Михалина Михайло Михайлович — заслужений майстер спорту СРСР (1955 р.). Закінчив КДІФК (1953 р.). Перший тренер **Стефана Решка** — бронзового призера Ігор XXI Олімпіади (1976 р.).

Кольцов Микола Михайлович закінчив Вищу школу тренерів при ДЦОЛІФК. Підготував **Сергія Балтачу**, бронзового призера Ігор XXII Олімпіади (1980 р.), **Володимира Безсонова** — бронзового призера Ігор XXII Олімпіади (1980 р.), срібного призера чемпіонату Європи (1988 р.), переможця першості світу серед юнаків (1976 р.), переможця і кращого гравця першості світу серед юніорів (1977 р.).

Гажо Василь Андрійович закінчив ЛДІФК. Перший тренер **Стефана Решка** — бронзового призера Ігор XXI Олімпіади (1976 р.).

Кучеровський Євген Мефодійович — заслужений тренер УРСР (1981 р.). Заслужений тренер СРСР (1988 р.). Заслужений тренер Росії (1993 р.). Закінчив Миколаївський педагогічний інститут (1976 р.). Багато років був головним тренером команди «Дніпро» (Дніпропетровськ). За цей час клуб виборював звання чемпіона СРСР (1988 р.), двічі був срібним призером чемпіонатів СРСР та України. Нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня (2004 р.) та II ступеня (2006 р.). Підготував чемпіонів Ігор XXIV Олімпіади: Володимира Лютого (1988 р.), Вадима Тищенка (1988 р.), Олексія Чередника (1988 р.).

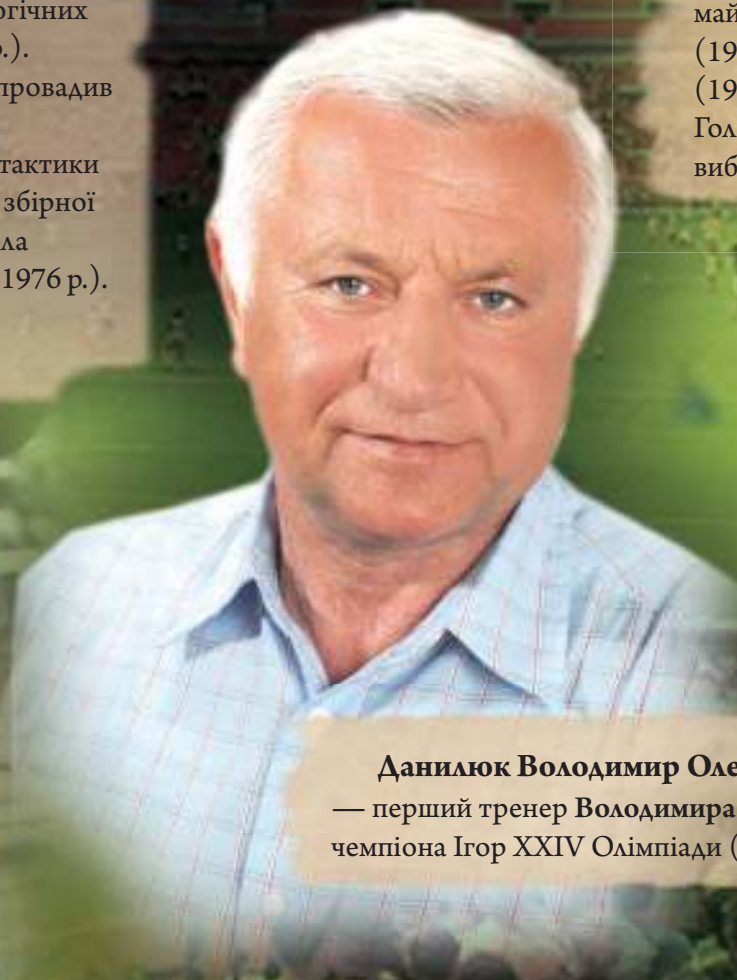
Бишовець Анатолій Федорович — заслужений майстер спорту (1971 р.). Заслужений тренер СРСР (1989 р.). Закінчив КДІФК (1972 р.). 1982—1985 рр. — головний тренер збірної юнацької команди СРСР; 1986—1988 рр. — головний тренер збірної олімпійської команди СРСР. За значний внесок у розвиток вітчизняного футболу нагороджений орденами трудового Червоного Прапора (1989 р.), «Знак Пошани» (1997 р.). Підготував чемпіонів Ігор XXIV Олімпіади: Володимира Лютого (1988 р.), Олексія Михайличенка (1988 р.), Володимира Татарчука (1988 р.), Вадима Тищенка (1988 р.), Олексія Чередника (1988 р.).

Базилевич Олег Петрович — заслужений тренер СРСР (1975 р.), кандидат педагогічних наук (1983 р.). Закінчив КДІФК (1959 р.). Спільно з В.Лобановським розробив і впровадив систему підготовки футболістів високої кваліфікації. Автор розробок стратегії і тактики футболу. Входив до тренерського штабу збірної олімпійської команди СРСР, яка виборола бронзові медалі на Іграх XXI Олімпіади (1976 р.). Нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня (2004 р.).

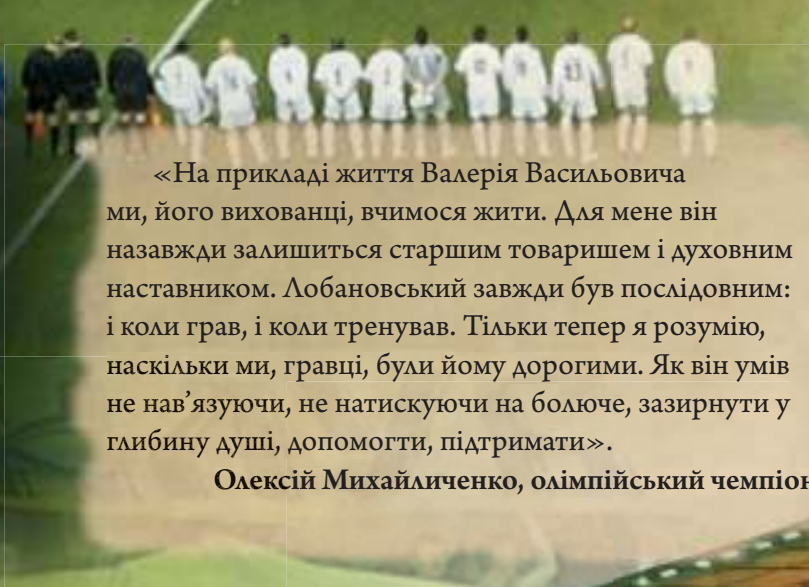
Пономарьов Олександр Семенович — заслужений майстер спорту СРСР (1946 р.), заслужений тренер СРСР (1964 р.). Закінчив Вищу школу тренерів при ДЦОЛІФК (1952 р.). Нагороджений медаллю «За трудову доблесть». Головний тренер збірної олімпійської команди СРСР, яка виборола бронзові медалі на Іграх XX Олімпіади (1972 р.).

Данилюк Володимир Олександрович — перший тренер Володимира Татарчука — чемпіона Ігор XXIV Олімпіади (1988 р.).

за лапштунками успіху

«На прикладі життя Валерія Васильовича ми, його вихованці, вчимося жити. Для мене він назавжди залишиться старшим товаришем і духовним наставником. Лобановський завжди був послідовним: і коли грав, і коли тренував. Тільки тепер я розумію, наскільки ми, гравці, були йому дорогими. Як він умів не нав'язуючи, не натискуючи на болюче, зазирнути у глибину душі, допомогти, підтримати».

Олексій Михайличенко, олімпійський чемпіон

«Валерій Васильович Лобановський завжди був помітним у футболі неординарністю, видумкою, щось увесь час шукав, знаходив і відкидав...»

Олег Блохін, бронзовий призер Олімпійських ігор

«... Ми обнялися з Васильовичем після матчу, але не промовили жодного слова, бо без слів чудово розуміли один одного. У цих міцних чоловічих обіймах було все — і гіркота минулих днів, і щастя мрії, що здійснилася, і вдячність за взаємну вірність рідному динамівському клубу, краще якого для нас нема у цілому світі».

Олег Блохін, бронзовий призер Олімпійських ігор

«... Валерій Лобановський — людина, яка, на перший погляд, не має темпераменту, проте досягнув у футболі так багато, що не може не викликати поваги. Типовий Лобановський — стомлений погляд і стомлені очі, котрі бачать все. Свіжість духу та гострота мислення... У світі практично немає тренерів подібних Лобановському.»

Газета «Sport Bild»

«Валерій Васильович володів якимось особливим видом магнетизму. Він притягував до себе гравців і тренерів переконливою аргументацією своєї позиції. З ним просто не можна було полемізувати. Всі його слова мали під собою тверде підґрунтя. Він запалював співрозмовника своєю одержимістю і відданістю футболу... Він жив футболom щохвилино. Його мозок, наче комп'ютер, відсікав усе зайве і видавав, здавалося б, єдине вірне рішення...»

Володимир Онищенко, бронзовий призер Олімпійських ігор

«При всій зовнішній суворості Валерій Васильович Лобановський ставився до нас дуже тепло, як до дітей. Ми його навіть «папою» позаочі називали, — хіба це ні про що не говорить?»

Володимир Безсонов, бронзовий призер Олімпійських ігор

«Дід (так за очі звали Віктора Олександровича Маслова в команді) — величезний пласт у моєму житті, і важко підібрати слова, щоб по достоїнству оцінити все те, що з ним було пов'язано. Я ж і сам тренером став завдяки прагненню хоч у чомусь походити на нього... Вряд чи у такого вимогливого тренера, як Маслов, у принципі могли бути улюбленці. Інша справа, що він із симпатією ставився до людей, які щиро любили футбол, а не себе у футболі. І тому був терплячий у роботі з ними».

Володимир Мунтян

«Валерій Васильович Лобановський володів даром згуртовувати колектив у потрібний момент, умів мотивувати гравців, знаходити такі слова перед матчем, після яких ми виходили на поле забувши про непорозуміння у стосунках. У грі ми були всі за одного. І перемагали».

Леонід Буряк, бронзовий призер Олімпійських ігор

«Анатолій Федорович Бишовець мріяв досягти високої мети. До своєї команди він скрупульозно відбирав футболістів не тільки за своїм менталітетом, а й за людськими якостями. Йому вдалося створити команду виконавців, об'єднаних загальною ідеєю. Клас у команди був доволі високий. Залишалося об'єднати гравців і спрямувати їхні зусилля у необхідне русло. Все це Анатолію Федоровичу вдалося. Він зробив багато для українського футболу і як гравець, і як тренер.

Після нашої спільної перемоги в Сеулі 1988 р. він продовжував слідкувати за моєю кар'єрою. І коли у нього з'явилася можливість самостійно сформувати собі тренерський штаб, він не забув про мене. Я щиро вдячний за те, що Анатолій Федорович допоміг мені у житті як футболісту і як тренеру».

Володимир Лютий, олімпійський чемпіон

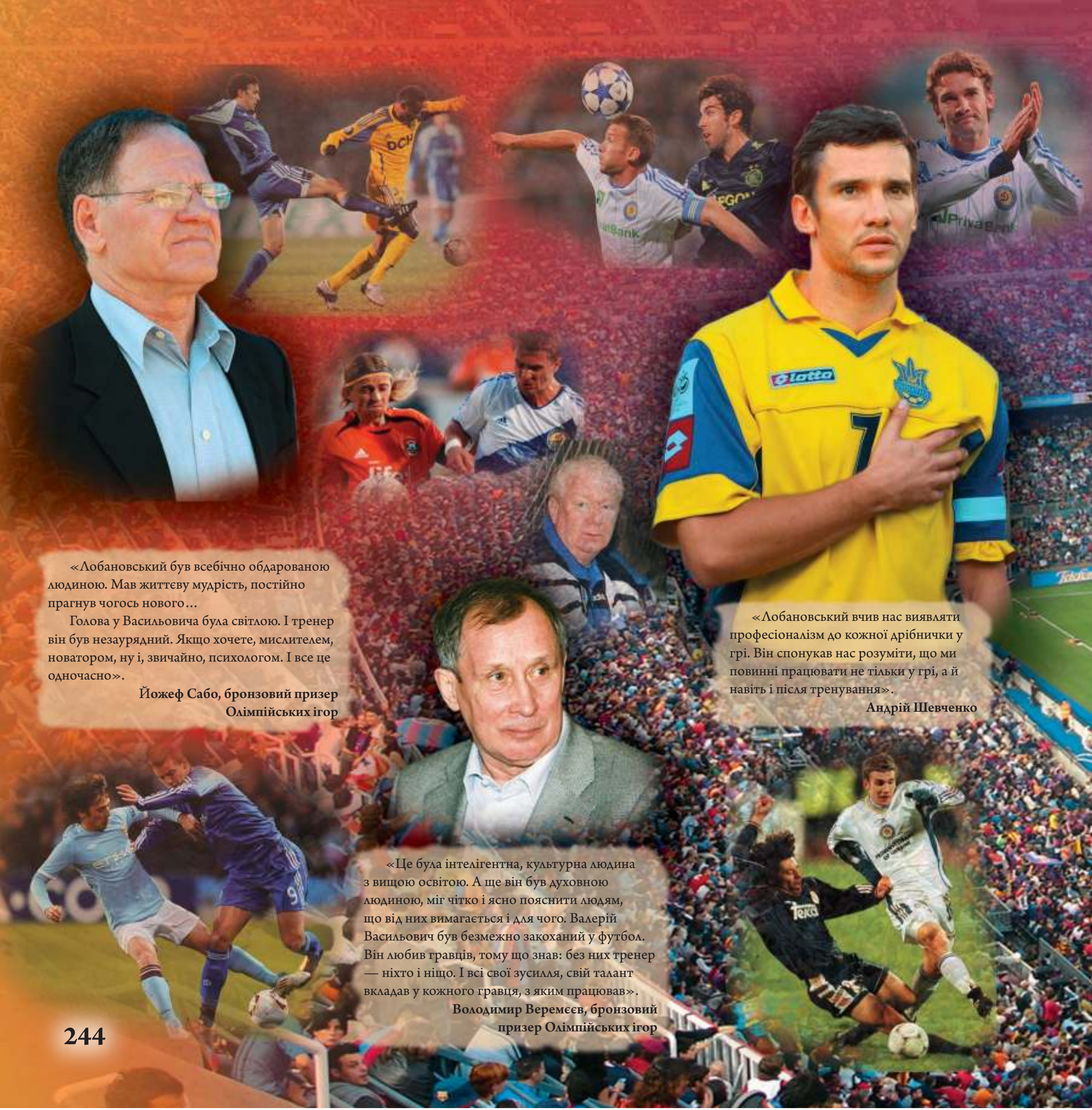
«Анатолій Федорович Бишовець, тренер збірної олімпійської команди СРСР, зумів згуртувати всіх нас заради поставленої мети. Тоді у 1988 р. «почуття ліктя» було загальним для всієї команди. Анатолій Федорович — інтелігентна, освічена людина. Він хотів і своїх вихованців бачити такими: заставляв гравців вивчати англійську мову, водив до театрів».

Олексій Чередник, олімпійський чемпіон

«Я працював з Масловим, Бесковим, Севидовим та іншими тренерами. З появою у команді В. В. Лобановського з'явився якісно новий рівень навантажень. Виходячи на тренування ми знали, над чим сьогодні працюємо, на якому пульсі ми повинні працювати, щоб досягти поставленої мети на даному етапі.

Лобановський підбирав і виховував гравців, які вміли на полі все: і захищатися зі знанням діла, й уміло атакувати. Його добре відомим «залізним» правилом було: виграє і програє команда, а не гравець. Мудрість Валерія Васильовича допомогла багатьом не тільки краще зрозуміти сучасний футбол, а й стати більш розвинутою людиною».

Стефан Решко, бронзовий призер Олімпійських ігор

«Лобановський був всебічно обдарованою людиною. Мав життєву мудрість, постійно прагнув чогось нового...

Голова у Васильовича була світлою. І тренер він був незаурядний. Якщо хочете, мислителем, новатором, ну і, звичайно, психологом. І все це одночасно».

**Йожеф Сабо, бронзовий призер
Олімпійських ігор**

«Лобановський вчив нас виявляти професіоналізм до кожної дрібнички у грі. Він спонукав нас розуміти, що ми повинні працювати не тільки у грі, а й навіть і після тренування».

Андрій Шевченко

«Це була інтелігентна, культурна людина з вищою освітою. А ще він був духовною людиною, міг чітко і ясно пояснити людям, що від них вимагається і для чого. Валерій Васильович був безмежно закоханий у футбол. Він любив гравців, тому що знав: без них тренер — ніхто і ніщо. І всі свої зусилля, свій талант вкладав у кожного гравця, з яким працював».

**Володимир Веремєєв, бронзовий
призер Олімпійських ігор**

«Геніальність Валерія Васильовича Лобановського полягала не у запропонованій методиці підготовки з надмірними навантаженнями, а в умінні переконувати футболістів у тому, що всі навантаження, всі страждання не будуть марними, а відплатяться сторицею. Озброївшись конспектами Лобановського, сьогодні можуть працювати (і працюють) багато тренерів. Проте другого Лобановського вже ніколи не буде. Так уміло обертати у свою футбольну віру, як це робив він, не дано нікому».

Володимир Трошкін, бронзовий призер Олімпійських ігор

«На перший погляд суворий і мовчазний, а насправді Віктор Олександрович Маслов — людина широкої душі і доброго серця, в якому знаходиться місце для кожного. З його приходом змінилася не тільки тактика гри, а й стиль нашої команди. Завдяки йому київські динамівці піднялися на більш високий щабель і довели, що вони, на той час, — беззаперечні лідери радянського футболу. З ім'ям цього талановитого тренера, футбольного новатора пов'язані одні з найкращих років футбольного клубу «Динамо».

Андрій Біба

«Футбол часів Віктора Олександровича Маслова — це ставка на техніку, індивідуальні достоїнства гравців, коли заохочувалася імпрровізація, видумка, фантазія, словом, все, що робить гру видовищною — не на шкоду результату, звичайно».

Євген Рудаков, бронзовий призер Олімпійських ігор

ХОКЕЙ НА ЛЬОДУ

Хокей на льоду входить до олімпійської програми з 1920 р., починаючи з Ігор VII Олімпіади в Антверпені, з 1924 р. — до програми I зимових Олімпійських ігор (Шамоні). Олімпійські змагання серед жіночих команд у цьому виді спорту вперше відбулися у 1998 р. в Нагано на XVIII зимових Олімпійських іграх.

Українські спортсмени брали участь в олімпійських змаганнях з хокею на льоду в складі Об'єднаної команди СНД на XVI зимових Олімпійських іграх (1992 р.) в Альбервілі. А на XIX зимових Олімпійських іграх (2002 р.) у Солт-Лейк-Сіті виступала вже збірна команда України.

Федерація хокею України, що здійснює керівництво розвитком цього виду спорту, заснована 1992 р. За часів незалежності України її очолювали: **Анатолій Миколайович Хорозов** (1992—1997 рр.), **Олександр Олександрович Омельченко** (1997—2006 рр.), **Анатолій Іванович Брезвін** (з 2006 р. до сьогодні.).

Українські спортсмени своїми досягненнями на Олімпійських іграх та на інших міжнародних змаганнях завдячують талановитим тренерам, які доклали багато зусиль, щоб наші хокеїсти виступали гідно й зійшли на п'єдестал пошани.

Церковнюк Юрій Володимирович — заслужений тренер СРСР (1992 р.). Закінчив КДІФК. Підготував **Сергія Петренка** — чемпіона XVI зимових Олімпійських ігор (1992 р.).

Богданов Анатолій Васильович — майстер спорту, заслужений тренер СРСР (1989 р.). Заслужений працівник фізичної культури і спорту УРСР (1981 р.). Нагороджений Почесною грамотою Верховної Ради УРСР (1985 р.), орденом Ярослава Мудрого V ступеня (2008 р.). Закінчив КДІФК (1973 р.). Підготував **Олексія Житника** — чемпіона XVI зимових Олімпійських ігор (1992 р.); **Дмитра Христича** — чемпіона світу (1990 р.), **Валерія Ширяєва** — чемпіона світу (1989 р.), чемпіона Європи (1989 р.).

Голдобін Валерій Петрович — майстер спорту (1971 р.), заслужений тренер УРСР (1989 р.). Закінчив КДІФК (1981 р.). Підготував **Олексія Житника** — чемпіона XVI зимових Олімпійських ігор (1992 р.).

За лаштунками успіху

«Бути справжнім тренером — то великий талант. Саме таким талантом наділений Анатолій Васильович Богданов, який прагне довести кожного свого вихованця і команду в цілому до найвищих спортивних перемог, докладаючи для цього усі свої знання й досвід. У відносинах між тренером і спортсменами повинна бути сувора дисципліна та субординація».

Олексій Житник, олімпійський чемпіон

Іменний покажчик

А

Абраменко Володимир Григорович, 162
Абрамов Олексій Володимирович, 184
Авдєєв Михайло Михайлович, 96
Авдієвський Сергій Макарович, 22
Авербах Леонід Вікторович, 219
Авилова Тетяна Петрівна, 13
Айзенштадт Юхим Самійлович, 50
Аксьонов Віктор Вікторович, 52
Аксьонов Віктор Іванович, 155
Алварян Павло Семенович, 122
Алексєєнко Олена Лук'янівна, 180
Алексєєв Костянтин Іванович, 194
Андрієвський Вадим Олексійович, 218
Андрійчук Олег Леонідович, 131
Антіпов Анатолій Сергійович, 167
Арланов Олександр Олександрович, 25

Б

Бабаков Сергій Олексійович, 161
Бабкін Олександр Федорович, 149
Багіянци Альберт Олександрович, 58
Базилевич Олег Петрович, 240
Базін Сергій Миколайович, 61
Бакарасєв Олександр Михайлович, 72
Баклицька Валентина Афанасіївна, 67
Банніков Віктор Максимович, 232
Барабаш Володимир Васильович, 142
Баркалов Олексій Степанович, 98
Бармін Борис Олексійович, 80
Барна Ігор Адамович, 37
Барон Борис Абрамович, 126
Барський Марк Абрамович, 102
Башенко Борис Арсентійович, 58
Безсонова Раїса Василівна, 73
Безсонова (Серих) Вікторія Анатоліївна, 138
Бень Людмила Юхимівна, 215
Берчук Василь Тимофійович, 45
Беспальцев Юхим Веніамінович, 66
Белих Маргарита Борисівна, 111
Белкін Михайло Самуїлович, 101
Белова Клавдія Василівна, 104
Белов Анатолій Васильович, 146

Белокуров Микола Васильович, 156
Биков Віктор Харитонович, 219
Бишовець Анатолій Федорович, 239
Боб Василь Іванович, 51
Бобильова Маргарита Рудольфівна, 85
Бобрун Дмитро Вікторович, 204
Богданов Анатолій Васильович, 246
Боднарук Євген Миколайович, 142
Боженар Віктор Акимович, 9
Бондаренко Володимир Дмитрович, 66
Бондаренко Володимир Семенович, 112
Бондарук Роман Романович, 18
Бондарчук Анатолій Павлович, 153
Борзов Валерій Пилипович, 148
Борота Віктор Степанович, 32
Браташ Петро Романович, 82
Брезвін Анатолій Іванович, 246
Брижа Сергій Петрович, 125
Бринзак Володимир Михайлович, 18
Бровко Едуард Павлович, 52
Бровченко Василь Митрофанович, 42
Бродський Фелікс Абрамович, 154
Буймович Михайло Григорович, 205
Булкін Едуард Сергійович, 186
Булко Валерій Федорович, 198
Бураков Юрій Анатолійович, 31
Бурмак Василь Панасович, 24
Бяков Іван Іванович, 18

В

Вайгін Костянтин Геннадійович, 19
Валявко Віктор Олексійович, 165
Вангельєв Віктор Олександрович, 183
Васильєв Геннадій Андрійович, 212
Василюк Петро Андрійович, 22
Вдовиченко Борис Нестерович, 11
Вергун Алла Георгіївна, 12
Висотін Володимир Іванович, 98
Виставкін Микола Іванович, 156
Віленський Юрій Михайлович, 43
Вілкова Валентина Дмитрівна, 182
Вітриченко Ніна Михайлівна, 138
Віхрова Олена Вікторівна, 199

Власков Андрій Анатолійович, 180
Войтас Борис Іванович, 152
Волков Олег Ігоревич, 204, 210
Волков Олександр Анатолійович, 8
Воловик Володимир Іванович, 159
Волощук Георгій Іванович, 69
Волощук Олег Іванович, 69
Волощук Ярослав Іванович, 142
Ворона Володимир Михайлович, 184
Воропай Петро Максимович, 112

Г

Гаžo Василь Андрійович, 238
Георгієвський Микола Сергійович, 212
Гнатюк Генріх Олександрович, 103
Голдобін Валерій Петрович, 246
Голубцов Анатолій Васильович, 163
Голубченко Анатолій Костянтинович, 22
Гомонай Валентина Михайлівна, 12
Горбаченко Юрій Семенович, 166
Горбулін Володимир Павлович, 8
Горжій Володимир Максимович, 192
Горжій Людмила Михайлівна, 192
Горін Олександр Миколайович, 128
Горовий Олександр Іванович, 70
Гринько Ігор Костянтинович, 70
Грищенко Лілія Павлівна, 199
Грушев Віктор Сергійович, 200
Гуменюк Сергій Миколайович, 195
Гурєєв Василь Михайлович, 90, 92
Гурський Олександр Степанович, 84
Гусєв В'ячеслав Веніамінович, 178
Гусєв Сергій Миколайович, 186
Гутцайт Вадим Маркович, 221

Д

Давидян Гарнік Джавадович, 221
Дадіверін Георгій Григорович, 22
Данилишин Іван Ярославович, 25
Данилюк Володимир Олександрович, 240
Данько Володимир Никифорович, 98
Данько Григорій Володимирович, 34
Двойних Юрій Олексійович, 108

Дегтярьов Микола Васильович, 127
Деркач Леонід Васильович, 142
Дерюгіна Альбіна Миколаївна, 136
Дерюгіна Ірина Іванівна, 137
Дмитренко Антон Артемович, 204
Дмитрієв Михайло Дмитрович, 122
Добровольський Едвард Адамович, 129
Довгодько Віктор Іванович, 66
Драга Василь Васильович, 50
Драпей Анатолій Агафійович, 181
Дубінін Сергій Олександрович, 85
Дубова Світлана Валентинівна, 126
Дудченко Ольга Борисівна, 131
Дух Ігор Григорович, 35
Дьомін Олег Олексійович, 180
Дюжев Олександр Костянтинівич, 100
Дяченко Геннадій Павлович, 80
Дячков Володимир Михайлович, 156

Є
Євмінов В'ячеслав Володимирович, 66, 69
Євтушенко Леонід Макарович, 112
Єлисеєв Дмитро Васильович, 22
Ємчук Ігор Федорович, 66
Єрохін Євген Маркелович, 123

Ж
Жовноватий Віктор Федорович, 127
Жуляєв Валерій Миколайович, 78
Жураховський Володимир Павлович, 81

З
Заброда Василь Климович, 30
Зайдман Олександр Юрійович, 58
Закржевський Анатолій Йосипович, 100
Заморський Володимир Степанович, 10
Запорожанов Вадим Олександрович, 149
Заруба Олександр Сергійович, 124
Захарова Стелла Георгіївна, 120, 192
Захаров Леонід Олександрович, 113
Зеленов Валерій Миколайович, 111
Зелінський В'ячеслав Володимирович, 160
Земцов Йосип Федорович, 96
Зєнов Борис Дмитрович, 181
Злобін Микола Семенович, 72
Змієвська Галина Яківна, 228
Зозіров Заза Діанозович, 36
Зозуля Олександр Львович, 146
Золотарьов Вадим Олексійович, 23
Зонін Герман Семенович, 236

Зорін Борис Михайлович, 18
Зоц Микола Миколайович, 19
Зупко Йосип Васильович, 114

І
Ібрагімов Ніязі Білялович, 207
Іванов Борис Вікторович, 58
Іванов Олександр Миколайович, 130
Іванов Петро Петрович, 159
Ісаков Сергій Михайлович, 90

К
Калинський Аанатолій Миколайович, 143
Калінін Микола Олександрович, 54
Каневський Леонід Ілліч, 69
Капшученко Леонід Дмитрович, 181
Карасьов Віктор Олександрович, 211
Карвась Юрій Олексійович, 103
Карелін Олег Васильович, 63
Карленко Василь Павлович, 178
Карпінський Олександр Олександрович , 43
Карсак Євген Валер'янович, 167
Кастерін Володимир Олександрович, 22
Касьянський Ігор Леонідович, 130
Кац Йосип Геннадійович, 25
Кацман Володимир Якович, 162
Качур Вадим Миколайович, 79
Киба Володимир Миколайович, 160
Кивайло Алла Петрівна, 199
Кисіль Вадим Володимирович, 42, 46
Кисіль Володимир Карпович, 42
Кінцель Валентин Васильович, 185
Клименко Вадим Семенович, 206
Клименко Ніна Володимирівна, 206
Коваленко Анатолій Олександрович, 23
Коваленко Анатолій Якимович, 151
Коваленко Віктор Володимирович, 91
Ковальський Андрій Ігоревич, 215
Ковбановський Василь Сергійович, 79
Ковпак Іван Данилович, 161
Ковпик Дмитро Володимирович, 184
Коган Леонід Борисович, 114
Когут Михайло Антонович, 220
Кожух Ніна Федорівна, 187
Кожух Олександр Омелянович, 187
Козлова Дора Михайлівна, 155
Козлов Микола Янович, 169
Козлов Михайло Антонович, 80
Козловський Володимир Юхимович, 165
Колесников Георгій Михайлович, 125

Колибельников Олександр Іванович, 81
Колодєєв Микола Іванович, 157
Колодій Михайло Миронович, 63
Колчинський Семен Якович, 218
Кольцов Микола Михайлович, 238
Кондрацький Ігор Олександрович, 43
Коновець Георгій Васильович, 143
Корбан Борис Петрович, 8
Корж Віктор Петрович, 120, 192
Коритек Станіслав Альфредович, 228
Коробчинський Ігор Олексійович, 120, 128, 192
Корчагін Валерій Олексійович, 82
Корчинський Анатолій Анатолійович, 185
Костюченко Микола Петрович, 78
Кота Федір Степанович, 214
Кофнер Матеас Аврумович, 182
Красовський Сергій Федорович, 161
Крахмальний Андрій Іванович, 68
Кримський Михайло Самуїлович, 128
Криницький Яків Романович, 52
Кубраченко Олександр Григорович, 110
Кукса Анатолій Павлович, 207
Кукса Володимир Іванович, 124
Кукса Марія Василівна, 124
Куксенков Юрій Михайлович, 127
Кулак Василь Григорович, 53
Кулик Олександр Васильович, 62
Купко Григорій Володимирович, 204
Курильський Юрій Ісидорович, 101
Куценко Яків Григорович, 51
Кучеревський Євген Мефодійович, 239
Кучеренко Олександр Георгійович, 96
Кучинов Юрій Павлович, 53
Кушнір Микола Миколайович, 163

Л
Лапін Сергій Юрійович, 24
Лемешко Євген Пилипович, 237
Леоненко Іван Федорович, 150
Леонідов Олександр Васильович, 236
Лесь Сергій Григорович, 85
Лесяк Євген Вікторович, 83
Лещев Семен Абрамович, 212, 221
Лисов Ігор Володимирович, 194
Литвинова Ірина Олексіївна, 186
Лі Микола Миколайович, 22
Лісовий Валерій Олександрович, 130
Ліщинський Ігор Іванович, 169
Лобановський Валерій Васильович, 234
Ложенко Юрій Олександрович, 212

Ломаченко Анатолій Миколайович, 25
Лосинська Галина Іванівна, 126
Лук'яненко Михайло Григорович, 72
Лук'янчиков Дмитро Миколайович, 34
Людмирський Ліпа Моїсейович, 59
Любич Віктор Андрійович, 69

М

Майзлін Ісаак Юхимович, 9
Майоров Віктор Олександрович, 92
Майстренко Анатолій Михайлович, 70
Макарова Валентина Іванівна, 183
Мальцев Микола Павлович, 166
Манзуля Володимир Романович, 25
Манкін Валентин Григорович, 90
Марков Володимир Костянтинович, 59
Мартинчик Вадим Терентійович, 97
Марченко Едуард Степанович, 81
Мар'яно Тетяна Йосипівна, 195
Маслачков Юрій Миколайович, 78
Маслов Віктор Олександрович, 232
Матвєєв Леонід Федорович, 62
Мацьоха Михайло Маркович, 53
Машовець Сергій Аркадійович, 90
Медведев Костянтин Рафаїлович, 12
Мельник Костянтин Дмитрович, 194
Мельник Олексій Володимирович, 35
Мельниченко Володимир Петрович, 228
Мельниченко Леонід Антонович, 19
Механошин Владислав Павлович, 98
Миленький Владислав Миколайович, 108
Милославський Михайло Борисович, 112
Минаков Юрій Михайлович, 165
Михайленко Віктор Андрійович, 201
Михайленко Наталія Дем'янівна, 201
Михайловська Людмила Валентинівна , 228
Михайловський Валентин Арсентійович , 66
Михалина Михайло Михайлович, 238
Михальчук Віктор Ілліч, 104
Мишаков Олександр Семенович, 120
Мишинський Михайло Омелянович, 91
Мітюков Ігор Олександрович, 178
Міщенко Сергій Олександрович, 218
Молчанов Володимир Олексійович, 195
Молчанов Ігор Анатолійович, 192
Мольченко Микола Миколайович, 55
Монаков Віталій Дмитрович, 210
Монт'єв Володимир Юрійович, 146
Мордашова Тетяна Іванівна, 166
Мороз Віталій Юрійович, 66

Морозов Володимир Михайлович, 73
Морозов Микола Олександрович, 229
Москвін Євген Борисович, 128
Муленкова Тетяна Василівна, 184
Мурашова Ірина Іванівна, 147
Мурашов Борис Іванович, 147
Муренко Іван Антонович, 164
Мусієнко Ірина Анатоліївна, 146

Н

Назаренко Микола Петрович, 130
Небилицький Леонід Олександрович, 104
Нежко Олександр Васильович, 204, 210
Непитаєв Андрій Сергійович, 84
Нестеренко Юрій Іванович, 237
Николайчук Октавіан Ілліч, 62
Ніколаєв Валентин Олексійович, 229
Ніколаєв Олександр Миколайович, 200
Новицька Тетяна Георгіївна, 60
Носов Віктор Васильович, 237

О

Обаленський Олександр Леонідович, 220
Оббаріус Дмитро Іванович, 149
Омельченко Олександр Олександрович , 246
Омецинський Борис Францевич, 178
Онищенко Олександр Романович, 146
Онищенко Олексій Іванович, 44
Осадчий Віктор Петрович, 60
Осипов Альберт Никанорович, 211
Осипов Михайло Костянтинович, 8
Остапенко Олег Васильович, 125

П

Павленко Вадим Георгійович, 142
Павлов Євген Володимирович, 71
Пайтра Євген Андрійович, 123
Паламарчук Іван Андрійович, 157
Пантазі Микола Юрійович, 44
Пастернак Василь Михайлович, 60
Первачук Віктор Анатолійович, 36
Петришина Олена Денисівна, 84
Петров Афанасій Кузьмич, 9
Петров Віталій Опанасович, 158
Петровський Валентин Васильович, 152
Пименов Михайло Павлович, 102
Писаренко Анатолій Григорович, 50
Писаренко Ігор Олександрович, 127
Пихтін Валентин Петрович, 206
Підоплелов Леонід Васильович, 160

Пінський Геннадій Наумович, 97
Плаксін Валерій Степанович, 213
Побойнєв Віктор Ілліч, 194
Позюра Алла Василівна, 71
Полонський Семен Ісаакович, 111
Поляков Василь Іполітович, 154
Поляков Віктор Павлович, 80
Поляков Дмитро Борисович, 168
Пономарьов Олександр Семенович, 240
Попіл Сергій Олександрович, 54
Поронік Станіслав Васильович, 103
Портной Андрій Анатолійович, 114
Потабенко Віктор Васильович, 68
Пристаїлов Дмитро Валентинович, 84
Продивус Володимир Степанович, 22
Прокопенко Людмила Цезарівна, 201
Прядко Олександр Іванович, 18
Пустовойтенко Валерій Павлович, 232
Путятін Віктор Павлович, 218
Пятков Юрій Вікторович, 207
П'ятлін Валентин Олексійович, 79

Р

Радіонов Юрій Васильович, 71
Ратнер Леонід Анатолійович, 110
Ратушняк Микола Петрович, 55
Рева Віталій Михайлович, 108
Резцов Борис Миколайович, 10
Речкіман Аркадій Іссаріонович, 51
Рибалко Василь Миколайович, 30
Рижов Володимир Іванович, 13
Риков Олександр Володимирович, 53
Робулець Борис Михайлович, 157
Романько Віталій Іванович, 79
Ростовська Олена Вікторівна, 182
Ростовський Анатолій Дмитрович, 182
Рубежний Микола Іванович, 45
Рябіка Володимир Леонідович, 22
Рябінін Євген Дмитрович, 210

С

Саблін Вадим Сергійович, 81
Савищев Віктор Євгенович, 78
Савлохов Борис Сосланович, 30, 33, 42
Савлохов Руслан Сосланович, 33
Сазонтов Валентин Олексійович, 205
Сай Віталій Іванович, 150
Сайко Іван Іванович, 198
Салін Валентин Іванович, 102
Сальков Володимир Максимович, 237

Сапронов Євген Григорович, 162
Саргсян Мурат Мартинович, 46
Сафронов Родіон Йосипович, 213
Свілле В'ячеслав Костянтинович, 66
Світличний Михайло Петрович, 50
Севидов Олександр Олександрович, 233
Сегида Іван Тимофійович, 51
Семикін Олексій Іванович, 83
Семикін Сергій Іванович, 83
Сергєєв Василь Дмитрович, 219
Сергієнко Юрій Макарович, 167
Сергун Світлана Михайлівна, 84
Сердюк Валерій Андрійович, 200
Серебрянська Любов Овсіївна, 139
Северов Євген Олександрович, 101
Сидоренко Микола Якович, 100
Сидорук Віктор Васильович, 198, 199
Симоненко Сергій Іванович, 61
Синицька Зоя Олександрівна, 148
Синицький Зосима Петрович, 148
Сиром'ятников Євген Дмитрович, 223
Сівак Іван Григорович, 185
Сівкович Володимир Леонідович, 142
Сілецький Андрій Романович, 37
Скачко Валерій Петрович, 163
Скловський Юрій Зіновійович, 97
Скорина Любова Олександрівна, 194
Скороход Артем Анатолійович, 222
Смагаринський Давид Зіновійович, 96
Смєлова Віра Григорівна, 183
Смирнов Володимир Олександрович, 123
Собенко Петро Тимофійович, 122
Солдаткін Валентин Володимирович, 164
Солдатов Валерій Аркадійович, 93
Соловйов В'ячеслав Дмитрович, 236
Солопов В'ячеслав Іванович, 44
Сорокін В'ячеслав Михайлович, 83
Сорочинський Георгій Олегович, 181
Сосін Валентин Митрофанович, 12
Сосновський Дмитро Дмитрович, 24
Спіженко Юрій Прокопович, 22
Стаднік Володимир Станіславович, 36
Степанцов Костянтин Альбертович, 168
Супрун Людмила Павлівна, 228
Суркіс Григорій Михайлович, 232
Сурков Олександр Михайлович, 102
Сухорукова Ірина Геннадіївна, 207

Т
Тарадай Микола Петрович, 35
Таропін Граніт Іванович, 32
Тедєєв Ельбрус Сосланович, 30, 42
Терещук Борис Павлович, 104
Титар Василь Андрійович, 100
Тихомиров Анатолій Михайлович, 166
Ткаченко Олександр Андрійович, 180
Токар Іван Михайлович, 157
Толчанова Тетяна Віталіївна, 195
Тонян Микита Рафаїлович, 54
Трегубов Ігор Миколайович, 55
Третьяков Валерій Михайлович, 108
Тумановський Олександр Борисович, 229
Тумасов Юрій Микитович, 148
Турищева Людмила Іванівна, 120, 192
Туробов Сергій Анатолійович, 215
Турова Тетяна Олександрівна, 194
Туровський Володимир Васильович, 100
Турчин Ігор Євдокимович, 109

У
Угрюмов Михайло Якович, 194
Узун Геннадій Гаврилович, 45
Ушаков Герман Іванович, 67

Ф
Федорець Володимир Андрійович, 159
Фешотт Олексій Фердинандович, 42
Фомін Сергій Кирилович, 178
Франкевич Валерій Антонович, 123
Француз Віра Василівна, 72
Фурсенко Борис Володимирович, 59

Х
Харченко Володимир Григорович, 23
Хейфець (Зюськов) Віктор Володимирович, 155
Хинчук Іон Маркович, 103
Ходєєв Валерій Олексійович, 100
Хорозов Анатолій Миколайович, 246
Храновський Георгій Михайлович, 67
Хромаєв Заурбек Майранович, 8, 13
Хрущак Іван Іванович, 82
Худоба Віталій Вікторович, 85
Хусківадзе Михайло Кронідович, 198

Ц
Цвєтов Олег Львович, 184
Церковнюк Юрій Володимирович, 246

Ч
Чебан Людмила Олександрівна, 83
Ченкуров Микола Ченкурович, 212
Черв'як Віктор Михайлович, 159
Чередінова Світлана Віталіївна, 205
Чередінов Ігор Борисович, 205
Черенков Валерій Миколайович, 23
Чернов Вадим Миколайович, 96
Чертков Євген Олександрович, 47
Чечуй Ніна Іванівна, 68
Чижев Борис Миколайович, 113
Чикаєв Альберт Петрович, 214
Чмирук Дмитро Архипович, 61

Ш
Шабленко Віталій Степанович, 163
Шаблінський Володимир Олексійович, 8
Шапаренко Олександр Максимович, 78
Шаповалова Олена Леонідівна, 10
Шапошников Сергій Йосипович, 238
Шахбазян Георгій Комсарович, 221
Шейн Петро Іванович, 164
Шемякін Анатолій Петрович, 124
Шимшович Михайло Михайлович, 220
Шинкаренко Микола Федорович, 213
Шишканов Анатолій Миколайович, 73
Шквира Аркадій Георгійович, 158
Шлікар Анатолій Миколайович, 223
Шнейдер Юхим Ісайович, 68
Шпірний Олександр Федорович, 24
Штурбабіна Ольга Каральтдинівна, 222
Штурбабін Валерій Вікторович, 222
Шуберт Василь Степанович, 219
Шуляк Зінаїда Костянтинівна, 163
Шуфрич Нестор Іванович, 198

Щ
Щербаков Сергій Борисович, 93

Ю
Юшко Броніслав Миколайович, 151

Я
Яковенко Олександр Миколайович, 58
Ялтирян Арменак Вартересович, 31
Яремчук Віталій Васильович, 80
Яровинський Олег Львович, 129

БУБКА Сергій Назарович
БУЛАТОВА Марія Михайлівна

ОЛІМПІЙСЬКЕ СУЗІР'Я УКРАЇНИ
Тренери

Підп. до друку 14.12.2011.
Формат 70x100/6. Папір крейдований. Ум. друк. арк. 42,66.
Тираж 3000 пр. Зам. № 2011/10/13-1

ТОВ «Друкарня «Літера»
03186, Київ, б-р Чоколівський, 19
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру виготовників
Серія ДК № 2837 від 24.04.07

© С. Н. Бубка 2011
© М. М. Булатова 2011

Це видання, а також частина його можуть бути відтворені тільки з
письмового дозволу авторів

